

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Digitalisaation edistämisen ohjelman loppuraportti

Julkisen hallinnon ICT

Valtiovarainministeriön julkaisuja – 2023:37

Valtiovarainministeriön julkaisuja 2023:37

Digitalisaation edistämisen ohjelman loppuraportti

Marjukka Saarijärvi, Olli Kuusisto, Tiina Lokka-Lepistö, Päivi Anttila

Valtiovarainministeriö Helsinki 2023

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Julkaisumyynti

Beställningar av publikationer

**Valtioneuvoston
verkkokirjakauppa**

Statsrådets
nätbokhandel

vnjulkaisumyynti.fi

Valtiovarainministeriö

CC BY-NC 4.0

ISBN pdf: 978-952-367-262-8

ISSN pdf: 1797-9714

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2023

Digitalisaation edistämisen ohjelman loppuraportti

Valtiovarainministeriön julkaisuja 2023:37

Teema

Julkisen hallinnon
ICT

Julkaisija Valtiovarainministeriö

Tekijä/t Marjukka Saarijärvi, Olli Kuusisto, Tiina Lokka-Lepistö, Päivi Anttila

Kieli suomi

Sivumäärä

52

Tiivistelmä

Digitalisaation edistämisen ohjelma 2020-2023 oli yksi pääministeri Marinin hallitusohjelman digitalisaatiohankkeista. Ohjelman roolina on ollut erilaisten yhteistoimenpiteiden kautta ohjata, tukea ja kannustaa viranomaisia viemään kansalaisille ja yrityksille suunnattu palvelutarjontansa digitaaliseen palvelukanavaan. Ohjelmaan sisältyi hallitusohjelmasta myös digitaalisten julkisten palveluiden saavutettavuus ja riittävien palveluiden käytön tukipalveluiden turvaaminen kansalaisten yhdenvertaisuuden varmistamiseksi.

Arvioinnin mukaan ohjelma on tuottanut hyödyllisiä tuotoksia, kuten työkaluja ja toimintamalleja, sekä vahvistanut kokonaiskuvaava julkishallinnon digikehittämisen kokonaisuudesta. Digikehittämisen tarpeiden ja pullonkaulojen täsmentyminen on tärkeää jatkokehittämisen kannalta. Ohjelman tuotosten vaikuttavuus on kuitenkin toistaiseksi ollut pistemäistä. Arviointi suosittelee, että ohjelmassa valmistuneiden tuotosten ja tulosten käyttöönottoa ja viemistä osaksi muuta kehitystyötä, kuten Digikompassia, jatketaan ohjelman päätyttyä.

Asiasanat digitalisaatio, hallitusohjelmat, julkinen hallinto, sähköinen asiointi, digitaaliset palvelut, saavutettavuus

ISBN PDF 978-952-367-262-8

ISSN PDF 1797-9714

Asianumero VN/714/2020

Hankenumero VM045:00/2020

Julkaisun osoite <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-262-8>

Slutrapport om programmet för främjande av digitalisering

Finansministeriets publikationer 2023:37		Tema	Offentliga förvaltningens ICT
Utgivare	Finansministeriet		
Författare	Marjukka Saarijärvi, Olli Kuusisto, Tiina Lokka-Lepistö, Päivi Anttila		
Språk	finska	Sidantal	52

Referat

Programmet för främjande av digitalisering 2020–2023 var ett av digitaliseringsprojekten i regeringsprogrammet för statsminister Marins regering. Syftet med programmet har varit att genom olika gemensamma åtgärder styra, stödja och uppmuntra myndigheterna att överföra sitt tjänsteutbud som riktar sig till allmänheten och företag till digitala servicekanaler. I enlighet med regeringsprogrammet skulle programmet också förbättra de digitala offentliga tjänsternas tillgänglighet och trygga tillräckliga stödtjänster i anslutning till dem i syfte att säkerställa jämlikheten.

Enligt utvärderingen har programmet gett nyttiga resultat, bland annat i form av verktyg och verksamhetsmodeller, och stärkt helhetsbilden av digitaliseringen av den offentliga förvaltningen. Det är viktigt att behoven och flaskhalsarna i anslutning till digitalisering preciseras med tanke på den fortsatta utvecklingen. Effekterna av programmets resultat har dock hittills varit sporadiska. Som ett resultat av utvärderingen rekommenderas fortsatt utnyttjande och integrering av programmets utfall och resultat i övrigt utvecklingsarbete, såsom den digitala kompassen, efter att programmet avslutats.

Nyckelord digitalisering, regeringsprogrammen, offentlig förvaltning, e-tjänster, digitala tjänster, tillgänglighet

ISBN PDF	978-952-367-262-8	ISSN PDF	1797-9714
Ärendenummer	VN/714/2020	Projektnummer	VM045:00/2020

URN-adress <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-262-8>

Final report of the Programme for the Promotion of Digitalisation

---

Publications of the Ministry of Finance 2023:37	Subject	Public Sector ICT
Publisher	Ministry of Finance	
Author(s)	Marjukka Saarijärvi, Olli Kuusisto, Tiina Lokka-Lepistö, Päivi Anttila	
Language	Finnish	Pages 52

Abstract

The Programme for the Promotion of Digitalisation 2020–2023 was one of the digitalisation projects of Prime Minister Marin's Government Programme. The purpose of the programme has been, with the aid of various joint measures, to guide, support and encourage public authorities in taking their general-public and corporate service offering into a digital service channel. The programme also included the Government Programme aspects of ensuring the accessibility of digital public services and sufficient support services for using these services, to secure equality among people.

According to the assessment, the programme has generated useful output, such as tools and operating models, and given a more comprehensive overview of digital development in public administration. The specification of digital development needs and bottlenecks is important for further development. However, the impacts of the programme's output have thus far been very limited in scope. The assessment recommends that the implementation of the output and results yielded by the programme and their integration into other development work, such as the Digital Compass, be continued after the programme.

Keywords digitalization, government programmes, public administration, eGovernment services, digital services, accessibility

---

ISBN PDF	978-952-367-262-8	ISSN PDF	1797-9714
Reference number	VN/714/2020	Project number	VM045:00/2020

URN address <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-262-8>

Sisältö

1	Tiivistelmä	7
2	Ohjelman käynnistäminen ja toteutustapa	9
2.1	Taustaa	9
2.2	Asettaminen	10
2.3	Ohjelmakokonaisuuden painopisteet toimenpiteineen	11
2.4	Hallintamalli ja raportointi	12
2.5	Viestintä	13
3	Ohjelman tavoitteiden toteutuminen	15
4	Ohjelman tuotokset	18
4.1	Aikaansaadut muutokset, palvelut ja muut lopputulokset	18
4.2	Ohjelmassa tehdyt sopimukset	34
5	Ohjelman toteutuksen arviointi	36
5.1	Ohjelmatyöskentely	36
5.2	Ohjelman vaiheistus ja aikataulu	38
5.3	Muutosten hallinta	39
5.4	Ohjaus ja riskien hallinta	40
5.5	Sidosryhmät ja yhteistyökumppanit	41
5.6	Viestintä ja koulutus	41
6	Dokumentaatio	42
7	Toteutuneet kustannukset ja taloudelliset hyödyt	43
8	Onnistumiset ja oppimiset ohjelmassa	45
9	Jatkotoimet	47
9.1	Vaikutukset muihin hankkeisiin	47
9.2	Ehdotukset ohjelman tuotosten hyödyntämiselle	47
9.3	Jälkiarviointi	51
	Liitteet	52
	Liite 1. Lainsäädäntöryhmän loppuraportti ja toimenpide-ehdotukset	52
	Liite 2. YritysDigi-hankkeen loppuraportti	52
	Liite 3. Digituen toimintamalli	52
	Liite 4. Digiohjelman tuloskoonti	52
	Liite 5. Ohjelman loppuarviointiraportti	52

1 Tiivistelmä

Digitalisaation edistämisen ohjelma 2020–2023 oli yksi pääministeri Marinin hallitusohjelman digitalisaatiohankkeista. Ohjelman roolina on ollut erilaisten yhteistoimintapiteiden kautta ohjata, tukea ja kannustaa viranomaisia viemään kansalaisille ja yrityksille suunnattu palvelutarjontansa digitaaliseen palvelukanavaan. Ohjelmaan sisältyi hallitusohjelmasta myös digitaalisten julkisten palveluiden saavutettavuus ja riittävien palveluiden käytön tukipalveluiden turvaaminen kansalaisten yhdenvertaisuuden varmistamiseksi.

Arvioinnin mukaan ohjelma on tuottanut hyödyllisiä tuotoksia, kuten työkaluja ja toimintamalleja, sekä vahvistanut kokonais kuvaa julkishallinnon digikehittämisen kokonaisuudesta. Digikehittämisen tarpeiden ja pullonkaulojen täsmentyminen on tärkeää jatkokehittämisen kannalta. Ohjelman tuotosten vaikuttavuus on kuitenkin toistaiseksi ollut pistemäistä. Arviointi suosittelee, että ohjelmassa valmistuneiden tuotosten ja tulosten käyttöönottoa ja viemistä osaksi muuta kehitystyötä, kuten Digikompassia, jatketaan ohjelman päätyttyä.

Ohjelman jatkotoimenpide-esitykset:

1. Digitalisaation edistäjien verkostotoiminnan käytäntöjä jatketaan osana Digitoimiston sidosryhmätoimintaa.
2. Digikompassin systeemimallia hyödynnetään poikkihallinnollisessa digitalisaation johtamisessa ja yhteistyössä. Digikompassin julkiset palvelut – osa-alueen mittariehdotukset otetaan käyttöön Digitoimistossa.
3. Digituen toimintamallin vaikuttavuutta arvioidaan ja varmistetaan sille tuen saajien ja tarjoajien tarpeisiin vastaavat resurssit.
4. Ihmiskeskeistä yhteiskehittämistä toteuttavaa asiantuntijatuen toimintamallia jatketaan seuraavissa hankkeissa kuten elämäntapahtuma- ja liiketoimintatapahtumapalvelukokonaisuudet.
5. Toteutetaan Suomi.fi-laaturyökalujen jatkokehittämistä ja käyttäjämäärien kasvua edistäviä toimia.
6. Lainsäädännön tilannekuvan seuranta ja lainsäädännön soveltamisen ja toimeenpanon tukea tulee jatkaa linjatyönä ja laajassa poikkihallinnollisessa yhteistyössä.

7. Lainsäädäntöryhmän kokoamien lainsäädännön muutostarpeiden toteuttaminen poikkihallinnollisessa yhteistyössä on saatava liikkeelle, ja digikehittämistä tekeville toimijoille on tarjottava tietoa toteuttamisen etenemisestä.
8. Käynnistetään hallinnonalojen ja kuntien yhteishankkeita, joiden tavoitteena ovat keskitetyt, yhteiset ja yhtenäiset kuntien digitoteutukset.
9. Digitalisaatiota edistävien hankekokonaisuuksien välistä yhteissuunnittelua tulee tehostaa.

2 Ohjelman käynnistäminen ja toteutustapa

2.1 Taustaa

Pääministeri Marinin hallitusohjelmassa asetettiin tavoitteeksi, että Suomi tunnetaan edelläkävijänä, jossa digitalisaation ja teknisen kehityksen tuomia mahdollisuuksia kehitetään ja otetaan käyttöön yli hallinto- ja toimialarajojen. Tavoitteena on ollut myös nostaa julkisen sektorin teknologia- ja digitalisaatiokyvykkyyttä sekä kehittää julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyötä.

Näiden hallitusohjelmatavoitteiden toimeenpanemiseksi rakennettiin ja toteutettiin digitalisaation edistämisen ohjelma (Digiohjelma, myös lyhenne DEO), jonka toteuttamisen myötä julkiset palvelut ovat kansalaisten ja yritysten saatavilla digitaalisesti vuoteen 2023 mennessä. Ohjelmaan sisältyi hallitusohjelmasta myös digitaalisten julkisten palveluiden esteettömyyden (saavutettavuuden) parantaminen ja riittävien palveluiden käytön tukipalveluiden turvaaminen kansalaisten yhdenvertaisuuden varmistamiseksi.

Digiohjelman roolina on ollut erilaisten yhteistoimenpiteiden kautta ohjata, tukea ja kannustaa viranomaisia viemään palvelutarjontansa digitaaliseen palvelukanavaan. Tarkoituksena on ollut tuottaa yhteisesti hyödynnettäviä tuloksia digipalvelujen kehittäjille niin hallinnonaloilla, kunnissa kuin erilaisissa yhteishankkeissa tai yrityksissä. Varsinainen palvelujen rahoitus- ja toteutushanke ohjelma ei ole ollut.

Hallitusohjelman digitalisaatiotavoitteita on Digiohjelman rinnalla edistetty myös monilla muilla yhteisillä toimenpiteillä ja hankkeilla. Näitä ovat hallituskaudella 2019–2023 olleet valtiovarainministeriössä esimerkiksi AuroraAI-ohjelma, Digitaalisen henkilöllisyyden kehittäminen ja Palvelu- ja toimitilaverkkohanke. Digi arkeen -neuvottelukunta on toiminut yhdenvertaisia digitalisaation hyödyntämismahdollisuuksia edistävänä yhteistyö- ja vuoropuhelukanavana kansalaisjärjestöjen, tutkijoiden, eri viranomaisten ja julkisten palveluiden digitalisoinnista vastaavan valtiovarainministeriön välillä.

Vuonna 2022 käynnistyneellä, EU:n ”Polku digitaaliselle vuosikymmenelle” -ohjelmaan liittyvän EU:n digitaalisen kompassin kansallisen version, eli Suomen digikompassin valmistelulla oli huomattava vaikutus ohjelman toteuttamiseen. Ei kuitenkaan niin, että sen vuoksi olisi muutettu ohjelmalle asetettuja alkuperäisiä tavoitteita. Kaikki ohjelmassa

edistettävät asiat ovat sisältyneet myös Digikompassiin, joten sen valmistelu on merkinnyt ohjelmalle uutta merkittävää foorumia edistää tavoitteitaan ja varmistaa ohjelmassa tehdyn työn jatkuvuutta.

2.2 Asettaminen

Ohjelmaa valmisteltiin syksyn 2019 ajan järjestämällä tapaamiset kaikkien hallinnonalojen ja Suomen Kuntaliiton kanssa. Tapaamisissa esiteltiin ohjelman sisältöä ja tavoitteita koskevia alustavia suunnitelmia. Lisäksi järjestettiin laaja verkostotilaisuus, jonka yhteistyöskentelyn tuloksia hyödynnettiin ohjelman valmistelussa.

Valtiovarainministeriö asetti ohjelman 25.2.2020. Ohjelman tavoitteiksi vuoteen 2023 mennessä määriteltiin edellä kuvatuista hallitusohjelmakirjauksista johtuen:

- Digitaaliset laadukkaat julkiset palvelut ovat kansalaisten ja yritysten saatavilla vähintään lain digitaalisten palvelujen tarjoamisesta vaatimusten mukaisesti.
- Elinkeinotoimintaa harjoittavien paperi- ja käyntiasiointi on vähentynyt merkittävästi, ja tarjolla on useita vain digitaalisia yrityspalveluja.
- Digitukea on tarjolla koko maassa ja sitä kehitetään palvelemaan myös elinkeinotoimintaa harjoittavia.

Hallitusohjelmataavoite julkisten palvelujen viemisestä digitaaliseen palvelukanavaan koettiin varsin laajaksi, joten ohjelmataavoitetta täsmennettiin linkittämällä sen toteutus ohjelman käynnistysvaiheessa tuoreeseen lakiin digitaalisten palvelujen tarjoamisesta. Näin huomioitiin hallitusohjelmakirjaus esteettömyydestä. Myös lain toisen luvun sisältämät vaatimukset digipalvelujen järjestämisestä haluttiin tehdä tunnetuiksi ja myös toteutetuiksi kuntien ja hallinnonalojen palvelutarjonnassa.

Jo edellisellä hallituskaudella tunnistettiin valtiovarainministeriön toteuttamissa digin ensisijaisuuden toimenpiteissä, että yrityksille ja yhteisöille suunnattujen julkisten digipalvelujen laatuun ja määrään pitäisi kiinnittää enemmän huomiota. Silloin tehdyissä selvityksissä tunnistettiin, että digipalvelujen käyttöön edellyttäminen saattaisi olla tässä kohderyhmässä helpompaa kuin henkilöasiakkaiden. Niinpä ohjelmalle haluttiin määrittellä oma tavoite elinkeinotoimintaa harjoittavien palvelujen osalta. Aluksi tavoite suunniteltiin tiukemmaksi, kattamaan siirtyminen kokonaan digitaaliseen palvelutapaan yritysasioinnissa. Tämä todettiin kuitenkin haasteelliseksi toteuttaa yhden hallituskauden aikana, ja näin tavoitetta kevennettiin ja väljennettiin nykyiseen muotoonsa.

Kolmas tavoite digituen tarjonnasta pohjautui suoraan hallitusohjelmakirjaukseen. Tavoitemuotoilu sai täydennystä elinkeinotoimintaa harjoittavien tukitarpeista. Olihan hallitusohjelmakirjauksessa asetettu tavoitteeksi saada palvelut digitaalisina myös heidän käyttöönsä.

Valtiovarainministeriö asetti osana ohjelmaa myös YritysDigi-hankeryhmän 3.9.2020 ja Lainsäädännön soveltamisen ja edistämisen työryhmän 4.11.2020. 15.4.2019–31.12.2020 välisenä aikana toimi myös valtiovarainministeriön Laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta -seurantaryhmä, jonka tehtävät siirtyivät ohjelman lainsäädännön soveltamisen ja edistämisen työryhmälle.

2.3 Ohjelmakokonaisuuden painopisteet toimenpiteineen

Ohjelman toteutukselle määriteltiin käynnistysvaiheessa neljä ohjelmatavoitteisiin kiinnittyvää painopistealuetta.

Kuvio 1. Digipalvelut kansalaisille ja yrityksille -ohjelman painopisteet

Kunkin painopistealueen toimenpiteet kuvattiin ohjelman vuosittaiseen toimintasuunnitelmaan, jonka ohjelman ohjausryhmä hyväksyi aina vuoden alussa. Kustakin vuodesta laadittiin toimintakertomus, johon kirjattiin keskeiset ohjelmassa toteutetut toimenpiteet ja tulokset. Ohjelman viimeisestä kokonaisesta toimintavuodesta 2022 ei tehty enää erillistä toimintakertomusta, koska kuvaus ja analyysi 2022 toiminnasta sisältyy tähän loppuraporttiin ja sen liitteisiin.

2.4 Hallintamalli ja raportointi

Digiohjelmalle asetettiin oma valtionhallinnon, kuntien ja elinkeinoelämän edustajista koostuva ohjausryhmä ohjelman asettamisen yhteydessä 25.2.2020. Kokoonpanoa on sittemmin päivitetty useita kertoja henkilömuutosten vuoksi. Asettamispäätöksessä ohjelman ohjausryhmän tehtäviksi ja vastuiksi määriteltiin seuraavat:

- Käsitellä ja hyväksyä ohjelman toimintasuunnitelma, viestintäsuunnitelma ja ohjelman toteutuksen periaatteet sekä hyväksyä toimintasuunnitelmaan tehtävät merkittävät muutokset
- Kehittää ja ohjata ohjelman tavoitteiden mukaista toteutusta
- Käsitellä ja hyväksyä ohjelman tehtävien keskeiset lopputulokset
- Käsitellä ja esittää mahdollisia linjaus- tai päätösesityksiä valtioneuvostolle
- Varmistaa osaltaan ohjelman tulosten käyttöönotto ja hyödyntäminen julkisen hallinnon digitalisaation edistämiseksi.
- Arvioida ohjelman toteutus, antaa ohjelman jälkeiset toimenpidesuosituksen ja hyväksyä ohjelman loppuraportti.

Ohjausryhmän puheenjohtajana toimi JulkICT-osaston Digitalisaatioyksikön päällikkö. Samaan yksikköön sijoitettu ohjelmatiimi toimi ohjausryhmätyöskentelyn sihteeristönä.

Ohjelman asettamispäätöksessä valtiovarainministeriön rooliksi määriteltiin ohjelman toteuttamiseksi tarvittavien päätösten tekeminen. Valtiovarainministeriön JulkICT-osaston johtoryhmä on käsitellyt ohjelman keskeiset suunnitelmat ja hyväksynyt toteutetut keskeiset tuotokset. Tarvittaessa on ollut mahdollista viedä ohjelman asioita myös ministeriön hallintopolitiikkaosastojen ohjausryhmään (HAOR) ja ministerin johtoryhmään (Minry). Molemmissa on käsitelty digitukea, ja digitalisaation vaikuttavuuden tilannekuva-työtä on käsitelty hallintopolitiikan ohjausryhmässä.

Ohjelman käytännön tason johtamisesta vastasi ohjelmapäällikkö. Viikoittaisissa ohjelmatiimin kokouksissa käytiin yhdessä läpi ohjelman ajankohtainen tilanne, suunniteltiin toimintaa ja sovitettiin yhteen eri osakokonaisuuksien toteuttamista.

Ohjelman kuukausittainen raportointi tehtiin Hankesalkun hallintapalvelussa. Hankesalkun raporttia hyödynnettiin säännöllisesti ohjelman ohjausryhmässä ja JulkICT-osaston hallitusohjelmahankkeiden tilannekatsauksissa. Lisäksi ohjelman salkkuraportin tiedot ovat olleet mukana osaston hallitusohjelmahankkeiden katsauksissa, HAORissa ja Minryssa.

2.5 Viestintä

Ohjelmalle nimettiin vastuuviestijä ministeriön viestintäyksiköstä. Vastuuviestijä hoiti tehtävää muiden tehtäviensä ohella. Lisäksi JulkICT-osaston yhteinen viestintäasiantuntija oli mukana ohjelman viestinnän suunnittelussa.

Ohjelmalle laadittiin päivittyvä viestintäsuunnitelma. Ohjelman väliarvioinnissa suositeltiin lisäpanostuksia viestintään. Tähän vastattiin perustamalla vuonna 2022 keskeisten organisaatioiden ja hankkeiden viestintäasiantuntijoista koostuva viestintäverkosto, jota valtiovarainministeriön viestintäasiantuntijat vetivät. Verkostolla on ollut oma Teams-kanava ja kolme kokoontumista ohjelma-aikana.

Kaksi kertaa vuodessa, maaliskuussa ja lokakuussa, järjestettiin ohjelman verkostopäivä. Verkostopäiviin sisältyi ohjelmatyön etenemistä koskevien esitysten lisäksi paneelikeskusteluja ajankohtaisista ohjelmaverkostoja kiinnostavista teemoista ja usein myös yhteistyöskentelyä hyödynnettäväksi ohjelman toiminnansuunnittelussa. Verkostotapahtumat järjestettiin pääosin hybriditoteutuksena, myös tekstitulkkauksella, ja niissä on ollut keskimäärin n. 200–400 osallistujaa.

Ohjelmaan sisältynyttä operatiivista tekemistä annettiin Digi- ja väestötietoviraston toteutettavaksi. Näitä olivat digituen kehittäminen toimintamallin muotoon, asiantuntijatuiki-toiminta, yhteisten palvelulaadun työkalujen toteuttaminen sekä Suomi.fi Viestit- ja Valtuudet -palvelun jatkokehitys yritysasiointiin. Näiden kehitystoimien viestinnässä ja sen suunnittelussa tehtiin yhteistyötä Digi- ja väestötietoviraston viestinnän kanssa, mm. tiedotteet, tilaisuuksien toteuttaminen ja some-viestintä.

Tehokkaana viestintäkanavana toimi marraskuussa 2021 perustettu Digitalisaation edistäjien verkosto (DEV), jonka kokoontumisia järjestettiin maaliskuulle 2023 asti joka kuukauden ensimmäisenä perjantaina. Tapaamisten teemoina vuorottelivat ohjelman neljä painopistealuetta, lisäksi viimeisissä tapaamisissa teemoina olivat verkostotoiminnan jatkuvuus, Digiohjelman tulosten hyödyntäminen ja Digitoimisto.

Verkoston tapaamisiin osallistuneista tahoista lähes puolet koostui kunta- ja kaupunkisektorin edustajista. Hyvin edustettuina olivat myös valtiovarainministeriön hallinnonalan virastot sekä yrityssektori. Kevään 2022 aikana tapaamisten kävijämäärissä tapahtui laskua, mutta tehostetun markkinoinnin ansiosta osallistujamäärät nousivat elokuussa 2022, jolloin tapaamiseen kerääntyi 236 osallistujaa, joista 121 uusia tavoitettuja tahoja. Syksyn 2022 aikana osallistujamäärät vakiintuivat käsiteltävästä aihealueesta riippuen noin 150 osallistujaan, joista valtaosa oli tapaamisiin säännöllisesti osallistuvia kuulijoita.

Loppuvuodesta 2022 ohjelmatiimi käynnisti ohjelman viestinnällisen tulospaketin valmistelun valtiovarainministeriön käyttämän viestintätoimiston avustuksella. Kooste julkaistiin verkossa suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi, ja sen suomenkielinen versio on tämän raportin liitteenä.

3 Ohjelman tavoitteiden toteutuminen

Ohjelman tavoitteet pohjautuvat tällä hallituskaudella toteutetun hallitusohjelman tavoitteisiin ja kirjauksiin.

Ohjelman loppuarvioinnissa (Liite 5) arvioitiin tavoitteiden toteutumista. Arviointi summaa ohjelman tavoitekolminaisuuden merkityksestä seuraavasti: ”Ohjelman tavoitteita pidettiin tärkeinä ja edelleen ajankohtaisina. Vaikka tavoitteiden laadinnasta on kulunut jo yli kolme vuotta, nähtiin kolmen tavoitealueen olevan edelleen relevantteja. Tavoitteiden arviointiin sopivan myös seuraavalla hallituskaudella työtä ohjaaviksi tavoitteiksi. Tosin monet toivoivat jatkossa selkeämpiä ja ohjaavampia tavoitteita.”

Tavoitteiden koettiin arviointiin näkemyksiään antaneiden parissa toistavan aiempien kansallisten digitalisaatiota kehittävien hankkeiden strategisia kärkiä, mikä heikensi ohjelman kiinnostavuutta. Arviointi toteaa ohjelman kuitenkin onnistuneen yltäosoisten tavoitteiden operationalisoinnissa konkreettisiksi toimenpiteiksi. Kysyttäessä ohjelman tavoitteista puuttuvaa asiaa, mikään yksittäinen teema ei toistunut vastauksissa. Julkishallinnon yhteistyötä tavoitteiden saavuttamisessa olisi kuitenkin voinut olla tarpeen tuoda enemmän esiin tavoitekirjauksissa.

Ohjelmatavoite 1. Digitaaliset laadukkaat julkiset palvelut ovat kansalaisten ja yritysten saatavilla vähintään lain digitaalisten palvelujen tarjoamisesta vaatimusten mukaisesti.

Ohjelman vaikutus tavoitteen toteutumiseen on välillinen. Erilaisin toimenpitein on pidetty esillä saavutettavuutta ja muuta palvelujen hyvän laadun merkitystä digin ensisijaisuutta edistävinä tekijöinä. Konkreettisia toimia ovat olleet mm. digipalvelulain sisältöä koskeva koulutussarja ja DVV:n toteuttamat palvelulaadun työkalut. Viime kädessä tavoitteen toteutuminen on kuitenkin kiinni viranomaisten toteuttamista palvelujen kehittämistoimenpiteistä ja resursseista niihin.

Ohjelma-arviointi toteaa tavoitteen jatkavan valtiovarainministeriön johtamien digitalisaatiohankkeiden tavoitetta palveluiden laaja-alaisesta digitalisoinnista. Lisäksi tavoitteen toteutuminen vaatisi arvioinnin mukaan eri ministeriöiden merkittävästi nykyistä laajempaa konkreettista yhteistyötä nykyisen edelleen sektoroituneen palvelutarjonnan sijaan.

Ohjelman verkostotilaisuudessa todettiin vuonna 2021 ja ohjausryhmässä hieman myöhemmin, että tavoitetta julkisten palvelujen siirtymisestä digikanavaan ei tulla saavuttamaan tällä hallituskaudella. Ohjelma-aikana tehdyt digipalvelulain toimeenpanoa koskevat kyselyt ja koulutus sekä yrityksille suunnattuja digipalveluja koskevat kyselyt osoittavat kuitenkin myös myönteistä kehityssuuntaa viranomaisten digipalvelutarjonnan määrässä ja laadussa. Digipalvelulain toimeenpanoa koskeva kysely tehtiin neljännen kerran vuodenvaihteessa 2022-2023. Edellisessä kyselyssä 79 % kertoi organisaationsa mahdollistaneen sähköisten viestien lähettämisen, ja nyt osuus oli 96 %. YritysDigi-hankkeen aikana lainsäädännön edellyttämien ominaisuuksien mukaisesti toteutettujen yrityspalveluiden määrä nousi palvelulupauskyselyjen mukaan hyvin; kuntatoimijoiden palveluissa 29 %:sta aina 54 %:iin ja valtionhallinnon palveluissa 25 %:sta 38 %:iin. Vastavasti olemme viime vuosina kirineet yhä paremmille sijoituksille kansainvälisissä vertailuissa, esimerkiksi DESI-indeksi (Digital Economy and Society Index).

Ohjelmatavoite 2. Elinkeinotoimintaa harjoittavien paperi- ja käyntiasiointi on vähentynyt merkittävästi, ja tarjolla on useita vain digitaalisia yrityspalveluja.

Ennen nyt päättyvää hallituskautta kehittämisen valokeilassa ovat olleet kansalaisille tai henkilöasiakkaille suunnatut palvelut, eikä niinkään yrityksille ja yhteisöille suunnatun palvelutarjonnan kehittäminen. Toki yllättävän monet digipalvelut palvelevat molempia kohderyhmiä.

Ohjelmassa tätä toista tavoitetta on edistetty ennen kaikkea YritysDigi-hankkeella. Hankkeessa tuotettiin tilannekuvaa yrityksille ja yhteisöille suunnattujen digitaalisten asiointipalvelujen nykytilasta ja kehitystarpeista. Lisäksi tehtiin selvityksiä tai määrittelyjä, joita palveluja tuottavat tahot voivat hyödyntää. Varsinaisia palveluja toteuttavia toimenpiteitä ei hankkeessa tehty.

Ohjelman loppuarvioinnissa todetaan, että YritysDigin vaikuttavuus voi realisoitua, kun tilannekuvasta ja määrittelyistä päästään eteenpäin konkreettisiin virastojen ja kuntien yrityspalveluiden kehittämishankkeisiin. Hanke toteaa saman loppuraportissaan. Pyrkimistä tavoitteeseen tulisivat jatkaa hyödyntäen nyt tehtyä pohjatyötä.

Tavoite käsittelee myös työ- ja elinkeinoministeriön vastuualuetta, ja tavoitteen asettamista ja saavuttamista olisi arvioinnin mukaan ollut tärkeää tarkastella ministeriöiden yhteistyönä vielä tehtyä enemmän.

Ohjelmatavoite 3. Digitukea on tarjolla koko maassa ja sitä kehitetään palvelemaan myös elinkeinotoimintaa harjoittavia.

Digitohjelmaan sisältyneen digituen kehittämisen päätarkoituksena on ollut auttaa ihmisiä, myös yritysten ja yhteisöjen edustajia, asioimaan digitaalisesti.

Digitukea koskevan tavoitteen toteuttaminen on tapahtunut laajassa verkostoyhteistyössä. Digitukea antavat esimerkiksi kirjastot, järjestöt, opistot, erilaiset hankkeet, yhteisöt, kunnat ja yritykset. Vuosina 2020 ja 2021 toteutettiin 14 maakuntien liiton alueelliset digituen antamista koordinoivat valtionavustushankkeet.

Digituen yhteisen toimintamallin kehittäminen aloitettiin DVV:ssa alueellisten hankkeiden päätyttyä syksyllä 2021. DVV:n roolina on ollut toimia digituen tuottajien tukena ja kehittää digitukea valtakunnallisesti kohti vakiinnutettavaa toimintamallia. Elinkeino-toimintaa harjoittavien tarpeita huomioitiin erillisessä projektissa, jonka suosituksia DVV on vienyt osaksi vuoden 2022 lopussa valmistunutta digituen valtakunnallista toimintamallia.

Ohjelma-arvioinnissa tämä tavoite todetaan muita ohjelman tavoitteita selkeäpiirteisemmäksi ja mahdolliseksi seurata ja mitata.

Ohjelmassa näemme, että digitukea on ohjelman päättyessä tarjolla eri puolilla maata, ja myös elinkeinotoimintaa harjoittavia autetaan aikaisempaa enemmän. Kysymys on kuitenkin niin monen toimijan yhteispelistä, eikä juuri valmistunutta digituen toimintamallia ole vielä validoitu, että tavoitteen toteutumista tulisi seurata ja arvioida ohjelman päätyttyä. Sitä, onko eri tahojen antaman digituen määrä, laatu ja löydettävyys tai antajien osaaminen parantunut, on vielä liian aikaista sanoa. DVV:n digituen toimintamalli on kuitenkin luonut pohjan yhteiselle digituen osaamisen ja digitaitojen raamille, ja sen edelleen kehittämiseksi. Esimerkiksi kun voidaan hyödyntää yhteisiä koulutuksia ja materiaaleja, niin kaikkien toimijoiden ei tarvitse niiltä osin järjestää tai tuottaa itse.

4 Ohjelman tuotokset

4.1 Aikaansaadut muutokset, palvelut ja muut lopputulokset

Ohjelma-aikana saavutettu suurin aikaansaatu muutos on yhteisen tietouden ja ymmärryksen lisääntyminen digitalisaation edistämisen tilanteesta ja etenemisessä tarvittavista toimenpiteistä.

Ohjelmassa aikaansaadut tuotokset, niiden kohderyhmät ja hyödyt on kuvattu tätä lukua tarkemmin raportin liitteenä olevassa viestinnällisessä tuloskoonnissa. Lisäksi lainsäädäntöryhmän ja YritysDigi-hankkeen tuotoksia on kuvattu tarkemmin kummankin loppuraporteissa, jotka nekin ovat tämän raportin liitteinä.

Digikompassin systeemitarkastelu ja julkisten palvelujen mittarit

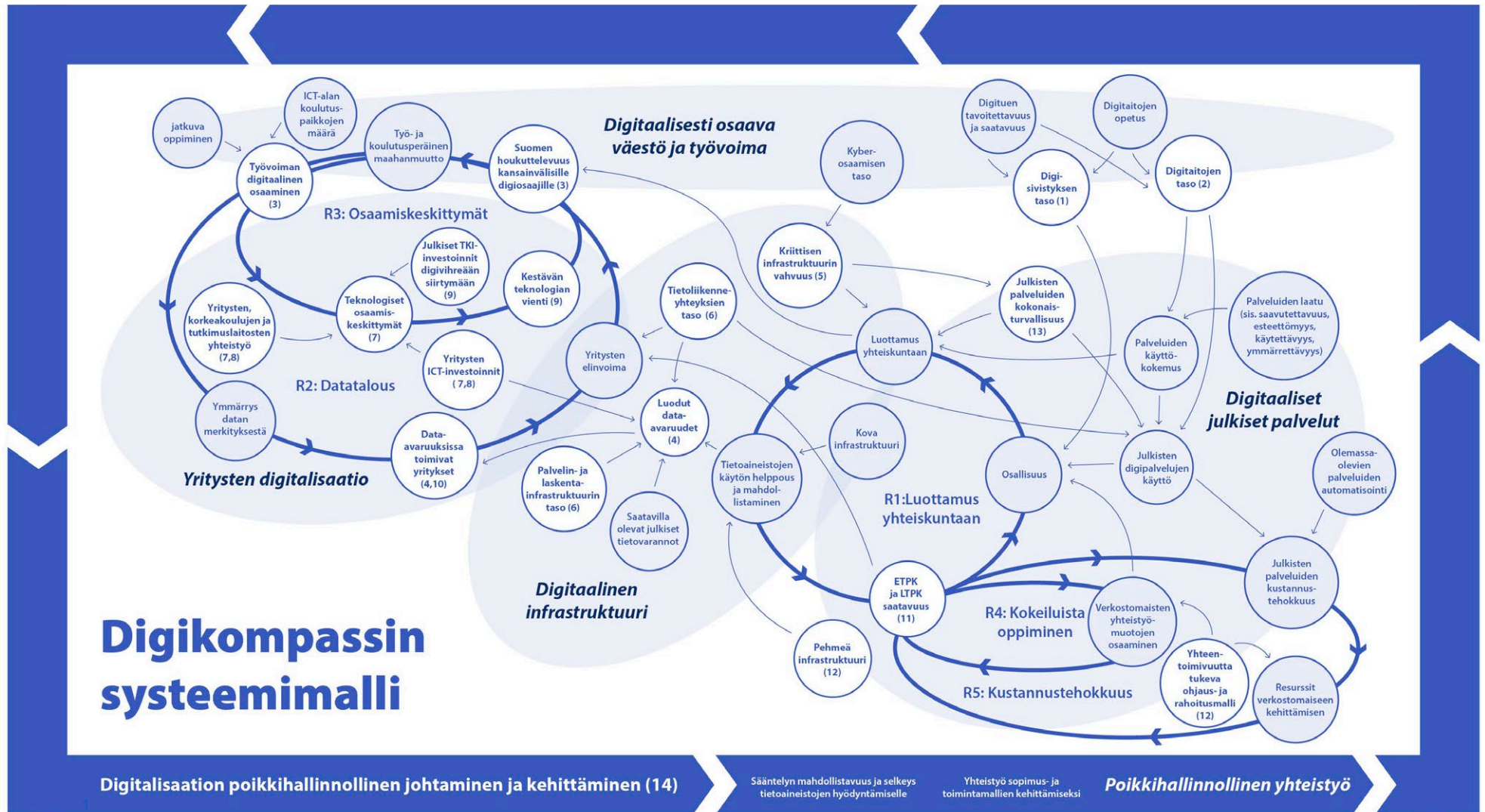
Ohjelmassa toteutettiin syyskuun 2022 ja maaliskuun 2023 välillä koko digikompassia koskeva systeemitarkastelu ja laadittiin mittareita kompassin julkiset palvelut -avaintuloksiin yhdessä sidosryhmien kanssa. Systeemimallinnuksesta ja työskentelyn fasilitoinnista vastasivat Digiohjelman toteutustuen konsultit. Työ on ollut osa laajempaa, digikompassin eri osa-alueiden avaintulokset kattavaa mittareiden laatimista, jota koordinoi liikenne- ja viestintäministeriö.

Digikompassin systeemitarkastelu pyrkii tuomaan asioiden syy-seuraus -yhteydet mahdollisimman selkeästi esiin yhdessä kokonaiskuvassa. Valmistunut systeemimalli tukee tavoitteiden ja avaintulosten priorisointia ja toimii välineenä digikompassin ja sen osa-alueiden riippuvuuksien konkretisoinnissa. Usein on tarpeen tunnistaa toisiaan edellyttäviä ja seuraavia toimenpiteitä: mitä pitää olla ennen kuin jotain muuta voidaan tehdä. Mallinnuksen avulla voidaan edistää poikkihallinnollista yhteistyötä ja tarvittavan osaamisen kehittämistä, koska se auttaa tunnistamaan, mitkä kaikki toimijat tai näkökulmat johonkin usein laajaan ilmiöön liittyvät. Systeemimallia voi myös käyttää hankkeiden suunnitteluvaiheessa linkittämään hanketta systeemikokonaisuuteen ja sen kuvaamiin ilmiöihin – kompassin tavoitteisiin ja avaintuloksiin kytkemisen lisäksi.

Mallin ensimmäinen versio toteutettiin perustuen digikompassin selontekoversiossa määritettyihin 14 tavoitteeseen sekä sen sanallisiin kuvauksiin. Näiden perusteella tehtiin alustava hahmotelma tavoitteita kuvaavista muuttujista sekä niihin liittyvistä tekijöistä. Lisäksi hyödynnettiin aiemmin tehtyä systeemimallia julkisen hallinnon strategiasta. Työpajoissa validoitiin ja tarkennettiin mallinnuksen tietoja ja tehtyjä

valintoja poikkihallinnollisen tulkintatiimin kanssa, jossa oli edustusta valtionhallinnosta, virastoista, kunnista, järjestöistä ja tutkimussektorilta. Mallia täydennettiin tarkentavien haastattelujen pohjalta. Työn luonnoksia käsiteltiin Digitoimiston tilaisuuksissa, ja hyväksytty versio siirrettiin Digitoimiston hyödynnettäväksi ja jatkokehitettäväksi. Kehitetystä systeemimallissa on 40 muuttujaa, ja se havainnollistaa eri osa-alueiden välisiä riippuvuussuhteita sekä poikkihallinnollisen yhteistyön merkitystä.

Kuvio 2. Digikompassin systeemimalli

Mittarityössä keskityttiin digitaalisten julkisten palvelujen kansallisiin mittareihin. Siinä hyödynnettiin Digiohjelman muissa toimenpiteissä syntyneitä tuloksia. Esimerkkejä näistä ovat digituen mittarit, YritysDigin digikypsyysasteikko ja Suomi.fi-palvelulaadun työkalut. Vaikka mittarityössä keskityttiin Digikompassin julkiset palvelut -osa-alueeseen, jaettiin hyviä käytäntöjä ja esimerkkejä myös muiden osa-alueiden kesken tehden yhteistyötä esimerkiksi opetus- ja kulttuuriministeriön sekä liikenne- ja viestintäministeriön kanssa.

Digikompassissa todetaan seuraavasti: "Digikompassin tavoitteiden edistymistä seurataan yhtenä kokonaisuutena pitkäjänteisesti digisalkun ja avaintulosten mittareiden avulla." Mittarityössä edettiin tarkastellen Digikompassin julkiset palvelut -osa-alueen avaintuloksia – mitä ne tarkoittavat, ja mitä niiden osalta pitäisi mitata. Tämän rinnalla selvitettiin, mitä mittareita on jo olemassa tai kehitteillä ja kuinka hyvin ne soveltuvat halutun asian mittaamiseen. Näin syntyneitä mittariehdotuslistoja tarkasteltiin näkökulmina mitä vielä puuttuu ja miten mittareita pitäisi kehittää. Sidosryhmien kanssa pidettyjen mittarityöpajojen lähtökohtana oli em. perusteella pohtia mitä kunkin avaintuloksen osalta pitäisi mitata. Työn tuloksena saatiin yli 60 ehdotusta yhteensä 20 avaintuloksen osalta. Niistä järjestettiin työpajojen jälkeen vielä avoin äänestyskierrros. Lopuksi suoritettiin priorisointia ja tavoiteltiin useammalle avaintulokselle soveltuvia mittareita, jotta mittarien määrä pysyisi kohtuullisena.

Digitaalisten julkisten palveluiden mittareiden avulla voidaan seurata ja tarvittaessa ohjata digikompassin toimeenpanoa. Ne toimivat myös julkisten palveluiden digitalisaation ja sen kehittämisen kansallisen tilannekuvan pohjatietoina, ja osa mittareista tarjoaa vertailumahdollisuuden muihin eurooppalaisiin maihin. Kansallisia mittareita voidaan suurelta osin hyödyntää myös alueellisten ja jopa organisaatio-/hankekohtaisten tavoitteiden asettamisessa, mittaamisessa ja vertaamisessa. On myös hyvä huomioida, että toiminnan kehittyessä myös mittareiden tulee kehittyä. Hyväksytyt mittariehdotukset siirrettiin Digitoimiston hyödynnettäväksi ja jatkokehittäväksi. Koska digikompassin toimeenpanosuunnitelma on tätä kirjoitettaessa valmisteilla, ei mittareitakaan voitu lyödä lopullisesti lukkoon.

Seuraavassa on esitetty digikompassin julkisten palvelujen mittariehdotukset tavoitekohtaisesti. Niiden lisäksi tulee seurata EU-tasolla määriteltäviä avaintunnuslukuja (KPI), joita tätä kirjoitettaessa ei ole vielä vahvistettu.

Taulukko 1. Tavoite 11. Merkittävä osa julkisista palveluista on digitalisoitu tai automatisoitu ihmiskeskeisesti.

Avaintulos	Mittariehdotus	Mittarinlähde, ehdotus
<p>1 Turha asiointitarve on poistettu automaatiolla ja digipalvelut ovat oletusarvoisesti ensisijainen tapa asiointiin.</p> <p>4 Yritysten julkiset palvelut ovat ensisijaisesti digitaalisia tai automatisoituja.</p>	<p>Käyttäjätyytyväisyys</p> <p>Palvelujedigikypsyys</p>	<p>DVV, Suomi.fi laatutyökalu: asiakastyytyväisyys</p> <p>YritysDigi-hankkeen palvelulupauskyselyn digiaste-mittari (digiasteikko),soveltuu myös kansalaisille tarjottaville palveluille. Automaatioaste listattu sen jatkokehityskohtana.</p>
<p>2 Noin 40 merkittävintä elämäntapahtumapalvelukokonaisuutta (ETPK) on digitalisoitu tai automatisoitu. Ihmiskeskeiset digipalvelut muodostavat ennakoivan, ihmiskeskeisen ja tehokkaan palvelukokonaisuuden.</p> <p>3 Yritysten elinkaaren keskeiset liiketoimintatilanteet on tunnistettu ja niihin liittyvät digipalvelut muodostavat ennakoivan, ihmiskeskeisen ja tehokkaan palvelukokonaisuuden (LTPK).</p>	<p>Kustannus-hyöty-analyysi</p> <p>Palvelutarpeenennakointi ja palvelun proaktiivinen tarjonta</p> <p>Käyttäjäkokemus (kehittämisen eri vaiheissa, myös suunnittelun tarkistuslistana), sis.esim.: saavutettavuus, turvallisuus, luotettavuus, osaaminen, käytettävyys ja ymmärrettävyys.</p>	<p>Digisalkku, Digikompassinhankkeiden raportointipalvelu</p> <p>ETPK/LTPK, hankkeista kerättävä tieto. Tämä listattu myös YritysDigindigiaste-mittarin jatkokehityskohtana.</p> <p>Uusi mittari/kysely, pohjamateriaalinavoi hyödyntää mm. Digiosallisuus Suomessa -hankkeen kyselyehdotusta</p>
<p>5 Julkisia palveluita tarjoavat organisaatiot pienentävät hiilijalanjälkeään viestimällä kansalaisille ensisijaisesti Suomi.fi-palvelun kautta.</p>	<p>Suomi.fi-viestejä käyttävien julkisorganisaatioiden ja asiakkaiden määrä</p>	<p>DVV</p>
<p>6 Suomalaisilla on pääsy digitaalisiin sosiaali- ja terveystietoihinsa. Digitaalisia terveyspalveluita ja -tietoja hyödynnetään arjessa.</p>	<p>Käyttäjien määrä</p>	<p>Kela, OmaKanta</p>
<p>7 Yrityksiltä kerättävä tai toimitettava tieto on 90-prosenttisesti digitaalisessa, rakenteisessa muodossa ja noudattaa olemassa olevia eurooppalaisia standardeja.</p>	<p>Palvelujen ja tietovarantojen osalta kysyttävä tieto (vrt. Palvelujen digikypsyys)</p>	<p>YritysDigi-hankkeen palvelulupauskyselyn digiaste-mittari(digiasteikko),eurooppalaiset standardit uutena kohtana.</p>
<p>8 Luvituserityisesti yritysten vihreän siirtymän hankkeissa on lyhentynyt kaikissa luvissa.</p>	<p>Vihreän siirtymän hankkeiden lupaprosessien kesto (n kehitys)</p>	<p>Uusi kerättävä tieto.</p>
<p>9 Innovatiivisten julkisten hankintojen määrää lisätään 10 prosentti kaikista hankinnoista ja julkisilla hankinnoilla on edistetty vihreää siirtymää hyödyntämällä uusia teknologioita ja toimintamalleja.</p>	<p>Innovatiivisten julkisten hankintojen osuus kaikista hankinnoista</p> <p>Vihreän siirtymän edistäminen uusia teknologioita ja toimintamalleja hyödyntämällä</p>	<p>Hilma (julkisten hankintojen hankintapalvelu)</p> <p>Hilma / Digisalkku</p>

Taulukko 2. Tavoite 12. Yhteentoimivat digitaaliset julkiset palvelut mahdollistavat sujuvan asioinnin kansalaisille, yrityksille ja organisaatioille myös kansainvälisesti.

Avaintulos	Mittariehdotus	Mittarinlähde, ehdotus
1 Julkisen hallinnon digitalisaatiotarakennetaan sektorirajat ja hallinnon tasot ylittäen.	Sektorirajat ja hallinnon tasot ylittävien hankkeiden määrä, laajuus (organisaatioiden määrä) ja tavoiteltavien hyötyjen suuruus	Digisalkku
2 Suomessa on käytössä digipalvelut mahdollistava pehmeä infrastruktuuri	Yrityksiltä ja kansalaisilta kysytään tietoa vain kerran	ETPK/LTPK,kehittävä mittari
3 Suomessa on käytössä yhteentoimivuuttatukeva ohjaus- ja rahoitusmalli.	Kyllä/ei. Linkittyy myös digikompassin tavoitteeseen 14: Digitalisaationpoikkihallinnollinen johtaminen ja kehittäminen.	Digitoimisto. Malli voisi pohjautua esim. VM:n lausuntomenettelyyn digihankkeissa
4 Suomalaiset henkilöt ja yritykset voivat sujuvasti asioida digitaalisesti myös rajat ylittäen.	Suomalaiset järjestelmät käyttävät eurooppalaisia luokituksia.	Uusi kerättävä tieto. Yhdistettävissä palvelujen digikypsyys-mittariin.
5 Julkisen hallinnon tietovarantojen sääntelystä on tietojen hyödyntämisen ja jakamisen tarpeettomat esteet tunnistettu ja purettu.	Miten lainsäädäntöä perattu on kunkin tunnistetun tietojen hyödyntämisen ja jakamisen esteen osalta: onko lainsäädäntö perattu (kyllä/ei), onko käynnistynyt jatkotoimia (kyllä/ei), onko este purettu (kyllä/ei)?	Uusi seuranta, tätä kautta voisi viedä lainsäädäntöryhmän työtä eteenpäin.
6 Sosiaali- ja terveydenhuollon tiedonhallintasäädösten kokonaisuudistus on toteutettu ja tietojärjestelmät ovat keskenään yhteentoimivia.	Sosiaali- ja terveydenhuollon tiedonhallinta-säädösten kokonaisuudistus on toteutettu (kyllä/ei) Tietojärjestelmät ovat keskenään yhteentoimivia.	Kyllä/ei STePS-kysely, THL

Taulukko 3. Tavoite 13. Julkiset palvelut tuotetaan kokonaisturvallisuuden mallin mukaisesti.

Avaintulos	Mittariehdotus	Mittarinlähde, ehdotus
1 Toimintavarma ja häiriösietoinen viestintäinfrastruktuuri on saatavilla kansalaisille ja viranomaisille.	Digiturvan tasomittari (DVV). National CybersecurityIndex (NCSI). NCSI on laajasti kansainvälisesti tunnettu. Mahdollistaa kv. vertailun. Yhtenevä kyberturvallisuus-osion kanssa.	DVV: Digiturvan taso lasketaan DVV:n ylläpitämän kokonaiskuvapalvelun digiturvaa koskevien väittämien toteutumisen perusteella. e-GovernanceAcademy Foundation
2 Valtion, hyvinvointialueiden ja kuntien digitaalinen turvallisuus on parantunut.	Digiturvan tasomittari (DVV). National CybersecurityIndex (NCSI). NCSI on laajasti kansainvälisesti tunnettu. Mahdollistaa kv. vertailun. Yhtenevä kyberturvallisuus-osion kanssa.	DVV: Digiturvan taso lasketaan DVV:n ylläpitämän kokonaiskuvapalvelun digiturvaa koskevien väittämien toteutumisen perusteella. e-GovernanceAcademy Foundation
3 Julkisen hallinnon digitaalisen turvallisuuden ennakkointia käytetään toiminnan ja taloudensuunnittelussa.	Digiturvan tasomittari (DVV). National CybersecurityIndex (NCSI). NCSI on laajasti kansainvälisesti tunnettu. Mahdollistaa kv. vertailun. Yhtenevä kyberturvallisuus-osion kanssa.	DVV: Digiturvan taso lasketaan DVV:n ylläpitämän kokonaiskuvapalvelun digiturvaa koskevien väittämien toteutumisen perusteella. e-GovernanceAcademy Foundation
4 Julkisten digipalvelujen digiturvaratkaisut tukevat informaatiovaikuttamisen ja disinformaationtunnistamista ja hallintaa.	Digiturvan tasomittari (DVV). National CybersecurityIndex (NCSI). NCSI on laajasti kansainvälisesti tunnettu. Mahdollistaa kv. vertailun. Yhtenevä kyberturvallisuus-osion kanssa.	DVV: Digiturvan taso lasketaan DVV:n ylläpitämän kokonaiskuvapalvelun digiturvaa koskevien väittämien toteutumisen perusteella. e-GovernanceAcademy Foundation
5 Julkisille digipalveluille on asetettu riskiperustaisesti digiturvavaatimukset ja niiden toteutumista arvioidaan ja valvotaan jatkuvasti.	Digiturvan tasomittari (DVV). National CybersecurityIndex (NCSI). NCSI on laajasti kansainvälisesti tunnettu. Mahdollistaa kv. vertailun. Yhtenevä kyberturvallisuus-osion kanssa.	DVV: Digiturvan taso lasketaan DVV:n ylläpitämän kokonaiskuvapalvelun digiturvaa koskevien väittämien toteutumisen perusteella. e-GovernanceAcademy Foundation

Digitalisaation vaikuttavuuden tilannekuva ja mittarointi

Digikompassin systeemitarkastelua ja mittarien kehittämistä edelsi maaliskuussa 2022 ohjelmassa valmistunut digitalisaation vaikuttavuuden tilannekuva ja mittarointi -työs-kentely. Siinä luotiin näkymät digitalisaation edistymiseen kuudesta eri näkökulmasta: politiikkaohjaus, strategiset valinnat, operatiivinen toteutus sekä kansalais-, yritys- ja työyhteisönäkökulmat. Tutkimustuloksiin ja yhteiseen tulkintaan perustuvan tilannekuvan etenemistä ja uusia versioita käsiteltiin yhdessä sidosryhmien kanssa neljässä julkaisutilaisuudessa.

Lisäksi tuotettiin julkisen hallinnon strategiaan pohjautuva digitalisaation systeemimalli, kuvaus kehitetystä dialogisesta toimintatavasta ja joukko mittariehtotuksia. Systeemimalliin määriteltiin julkisen hallinnon digitalisaation murrosta kuvaava digimurroksen kehä, jota tukevat tietoturvan ja tietosuojan, lainsäädännön, yhteiskehittämisen, taloudellisuuden ja kestävyuden toimenpiteet.

Mittarien osalta hyvät valmiudet tunnistettiin mm. API-rajapintojen hyödyntämisen, palveluvalikoiman kattavuuden ja digiosallisuuden kehittämisen mittaamiseen. Jatko-kehitystä vaativiksi tärkeiksi kehityskohteiksi nostettiin mm. yhteiskehittäminen ja johtaminen – elämäntapahtumien ja liiketoimintatapahtumien toimintamalli sekä tietoresurssien hyödyntäminen automaattisissa palveluissa ja tietoon pohjaavassa päätöksenteossa.

Lainsäädännön soveltaminen ja kehittäminen

Lainsäädännön soveltamisen ja edistämisen työryhmä asetettiin, jotta voitiin etsiä keinoja ratkaista esiin nousseita ja nousevia juridisia esteitä. Työryhmän tavoite oli luoda edellytys-tyksiä laadukkaalle ja sujuvalle digipalvelujen kehittämiselle.

Lainsäädäntötyöryhmä selvitti digilainsäädännön nykytilaa soveltajien näkökulmasta kutsumalla organisaatioita aktiivisesti kertomaan kokemuksistaan ja näkemyksistään. Työryhmä jatkoi digipalvelulain toimeenpanokyselyiden tekemistä ja toimeenpanon tukemista kyselyiden perusteella. Selvitysten perusteella työryhmä tuotti materiaalia asiointipalveluitaan kehittävien viranomaisten tueksi eli julkaisi digilainsäädännön tilannekuvan, josta saa nopeasti tietoonsa merkittävimmät yleissäädökset huomioineen ja jotka julkisen hallinnon toimijoiden tulee huomioida palveluita kehittäessään. Lisäksi työryhmä järjesti yhdessä Etelä-Suomen aluehallintoviraston kanssa digipalvelulain toimeenpanoa tukevan koulutussarjan syksyllä 2022, sekä julkaisi käsikirjan digilainsäädännön soveltamisesta, minkä avulla voi tutustua hyviin ja vältettäviin esimerkkeihin oman toimintansa suunnittelun yhteydessä.

Työryhmä jakoi tietoa havainnoistaan ja lainsäädännön mahdollisuuksista ohjelmakauden aikana eri tilaisuuksissa sekä käytti laatimansa loppuraportin lausuntokierroksella vuoden 2022 loppupuolella. Lausuntopalautteen jälkeen raportti lausuntoyhteenvetoon ja toimenpide-ehdotuksineen julkaistiin jatkotoimenpiteistä päättämisen tueksi.

Ohjelman loppuarvioinnin mukaan lainsäädännön vahvaa roolia tavoitteenasettelussa oli pidetty onnistuneena valintana ja lainsäädäntötyöryhmän katsottiin saavuttaneen tavoitteensa. Lainsäädäntötyöryhmän nähtiin toimineen itsenäisesti ohjelmaan nähden ja sen laaja-alaista näkökulmaa pidettiin tärkeänä. Työryhmän tärkeimmäksi tuotokseksi nimettiin loppuraportti, jossa nostettiin esiin käytännön haasteita. Loppuraportin huomioiden ja kehittämissuositusten kytkemisen Digikompassin tavoitteisiin nähtiin parantavan niiden hyödynnettävyyttä. Muut työryhmän tuotokset tukivat soveltajia nykyhetkessä ja jatkuvuuden turvaaminen työryhmän tekemälle työlle nostettiin esiin niin soveltamisen tukemisen kuin lainsäädännön kehittämistarpeiden tunnistamisenkin osalta.

Digipalvelulain toimeenpanokyselyssä 2021–2022 havaittiin epätietoisuutta lain vaatimuksista. Koulutussarja järjestettiin neljänä tilaisuutena syyskuussa 2022 ja kuhunkin tilaisuuteen osallistui keskimäärin 250 osallistujaa. Lisäksi työryhmä uudisti toimeenpanokyselyn, koska etenkin 2 lukua koskevat kysymykset olivat aiemmin hyvin ylätasolla. Uudistuksella pyrittiin selvittämään tarkempia toteutuksia tapauksissa, joissa vastaaja kertoi vaatimuksen olevan toteutettu.

Koulutussarjan jälkeen toteutetussa kyselyssä (2022-2023) vaikutti vastausten perusteella siltä, että vastaajat olivat toteuttaneet vaatimukset digipalvelulain edellyttämällä tavalla myös käytännössä. Uudistetut kysymykset vaikuttivat antavan paremman käsityksen vaatimusten toteuttamisesta käytännössä lisäten samalla tietoisuutta lain vaatimuksista aiempaa tarkemmalla tasolla. Vastauksissa oli huomattava ero verrattuna aiempiin. 2 lukua koskevilla kysymyksillä oli merkittävästi vähemmän vastauksia, joissa vastattiin 3 lukua, eli saavutettavuutta koskevin huomioin. Erityisesti 2 luvun osalta vastauksissa saattoi näkyä koulutuksen ja kyselyn uusimisen vaikutus mutta myös saavutettavuuden osalta havainto on sama, eli tilanne on parantunut edelliseen kyselyyn verrattuna. Koulutuksen avulla kysymyksen sisältö ymmärrettiin aiempaa paremmin ja toimeenpanoa oli saatu aidosti tuettua. Saavutettavuuden osalta huomio kohdistui myös siihen, että saavutettavuusselosteessa mainittuja puutteita oli korjattu eikä enää ajateltu, että puutteiden mainitseminen selosteessa on riittävä toimenpide.

Yhteenveto lainsäädäntöryhmän tuotoksista:

- Digilainsäädännön tilannekuva
- Digipalvelulain toimeenpanoa tukeva koulutussarja
- Digipalvelulain toimeenpanoa koskevan kyselyn uudistaminen
- Käsikirja digilainsäädännön soveltamisesta
- Loppuraportti: Digitalisaation säädöstilanne ja ehdotukset sen edistämiseksi (kuusi konkreettista toimenpide-ehdotusta)

Digituki

Digiohjelman tavoitteena oli, että digitukea on tarjolla koko maassa ja sitä kehitetään palvelemaan myös elinkeinotoimintaa harjoittavia. Digituki madaltaa sähköisten palveluiden käyttökynnystä ja vahvistaa yksilöiden ja yhteisöjen osallisuutta yhteiskunnassa. Digitukea tarjoaa Suomessa laaja joukko eri tahoja kunnista ja viranomaisista vapaaehtoisiin, kuten esimerkiksi kirjastot, järjestöt, opistot, erilaiset hankkeet, yhteisöt, kunnat ja yritykset. Kun tarjoajia ja toimintatapoja on paljon, on tarvetta myös yhteiselle kehitystyölle ja koordinoinnille.

Vuonna 2020 käynnistyi digituen alueellinen koordinaatio valtionavustusta saaneiden maakuntaliittojen alueella. Maakuntakohtaiset hankkeet (14) jatkoivat digituen kehittämistä vuoden 2021 aikana. Digi- ja väestötietovirasto toimi digituen tuottajien tukena ja kehitti digitukea valtakunnallisesti.

Vuoden 2021 aikana jatkettiin digituen jatkuvan mallin valmistelua ja digituen vaikuttavuuden arviointia. Raporttia digituen alueellisen koordinaation kehitysvaiheista ja esitys jatkon linjaamisen tueksi (Digituki 2022) työstettiin yhteistyössä keskeisten sidosryhmien ja yhteistyötahojen, kuten digituen tarjoajien, maakuntien liittojen, digituen alueellisten koordinaatiohankkeiden, opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM), sosiaali- ja terveysministeriön (STM) sekä Digi- ja väestötietoviraston (DVV) kanssa. Lisäksi selvitettiin digituen oikeudellisia perusteita.

Vuonna 2022 DVV kehitti ja pilotoi kansalaisille sekä yrityksille ja yhteisöille suunnattua Digituen vakiinnutettavaa toimintamallia, joka valmistui vuoden 2022 lopussa. Se on tarkoitettu kehittämään ja koordinoimaan kansalaisille ja elinkeinotoimintaa harjoittaville tarjottavaa digitukea sekä levittämään parhaita tukikäytäntöjä. Se pitää sisällään digitaalitojen ja digituen tarpeen selvittämisen (mm. digitaalitoiviikko ja digitaalitoraportti), digituen tarjoajien osaamisen vahvistamisen (mm. koulutukset, suositukset ja osaamismerkkit), sekä monipuolisen viestinnän ja vaikuttamisen tapahtumista ja raporteista. Toimintamalli perustuu verkostoyhteistyöhön digituen toimijoiden kanssa ja se on tarkoitus validoida kuluvana vuonna.

Digituen toimintamallin kehittämiseen liittyviä tuloksia:

- Digituen toimintamalli
- Digitaitoraportti + Digitaitosuositukset
- Digituen antajien profiilit ja osaamistarpeet
- Kokeilut mm. nuorten ja kuntien digitukeen liittyen
- Kartoitukset, raportit, suositukset ja koulutukset

Kuntien digikartoitus

Kartoituksen tavoitteena oli selvittää kuntien tuottamien digipalveluiden laajuutta sekä miten palvelut oli järjestetty. Kartoitus tehtiin alkuvuodesta 2020 tarkastelemalla kuntien verkkosivuja ja niiltä löytyviä palveluita.

Kaksivaiheinen kartoitus toteutettiin empiirisesti. 68 kunnan verkkosivuilla tutkittiin, millaisia digitaalisia palveluita ne tarjoavat kuntalaisille ja kunnassa elinkeinotoimintaa harjoittaville yrityksille. Lisäksi tutkittiin, miten nämä palvelut on järjestetty. Kunnat valittiin satunnaisotannalla kaikista Manner-Suomen 18 maakunnasta. Digipalveluiden tarkastelun ohella selvitettiin myös niiden käyttöön tarjottua tukea.

Kartoituksen tulokset kertovat, miten digipalvelut on järjestetty eri kunnissa ja miten kattavasti palveluita on niissä digitaalisten kanavien kautta tarjolla. Laajemmassa kuvassa tutkimus auttaa hahmottamaan digitalisaation kattavuutta Suomessa ja sitä kautta se auttaa kohdistamaan kehityspanoksia tarkemmin, esimerkiksi digitukeen.

Digikartoitus osoitti, että suuremmissa kunnissa digipalveluiden tarjonta ja laatu olivat suurempia kuin pienissä. Käytännössä tämä tarkoitti helpompaa tai laajempaa sähköisten lomakkeiden hyödyntämistä ja parempaa tukea niiden käyttöön. Mitä useampi kunta käyttää samaa digipalvelua, sitä kehittyneempi se on, ja jos kunnassa on vain vähän digipalveluita, ovat ne kehittyneempiä. Yleisimpiä digipalveluja tarkastelluissa kunnissa olivat e-kirjastopalvelut ja rakennetun ympäristön palvelut.

Suurissa kunnissa digipalveluita ja -tukea on enemmän kuin pienissä. Se auttaa myös selvittämään digipalveluiden laajuutta ja nostamaan esiin hyviä esimerkkejä ja toimivia sovelluksia. Palvelukehittäjät voivatkin käyttää tutkimuksen dataa tarpeellisten palveluiden löytämiseksi ja kehittämiseksi.

Kartoitus jäi ainutkertaiseksi, koska ohjelmassa on seurattu ja hyödynnetty Suomen kuntaliiton toteuttamaa Kuntien digitalisaatiokartoitusta. Ohjelmassa tehdyn kartoituksen toteutustapa ja tietoaaineisto on kaikkien kuntien digipalvelutarjonnasta kiinnostuneiden hyödynnettävissä ja kehitettävissä eteenpäin.

Asiantuntijatuki

Asiantuntijatuella toteutettiin ohjelman ensimmäistä tavoitetta laadukkaista julkisista digitaalisista palveluista. Asiantuntijatuki oli tarkoitettu ensisijaisesti kuntien ja virastojen digitaalisten palveluiden kehittäjille, erityisesti pienille toimijoille, joilla oli selkeää digi-osaamisen vahvistamisen tarvetta.

Toteutus tapahtui DVV:n järjestämänä asiantuntijapoolina, josta kohdennettiin maksutonta asiantuntijaosaamista kuntien ja virastojen käyttöön. Asiantuntijat olivat esimerkiksi palvelumuotoilijoita, muutosjohtamisen asiantuntijoita tai käytettävyysoasajia. Tärkeimmät tukitarpeet liittyivät toimintatapojen uudistamiseen ja tehostamiseen digitalisaation keinoin, palvelumuotoiluun ja asiakaslähtöisten palveluiden kehittämiseen sekä olemassa olevan palvelutarjonnan tilanteen ja kehittämistarpeiden kartoitukseen.

Ensimmäiset asiantuntijatuen toimintamallia kehittävät pilottiprojektit toteutettiin 2021 ja seuraavana vuonna käynnistettiin avoimen haun pohjalta viisi haasteprojektia. Niiden lisäksi toteutettiin valtiovarainministeriö – DVV – Kuntaliitto -yhteistyönä kuntien Digi-tiekartta Digikompassin julkiset palvelut –osa-alueelle. Tiekarttatyön tärkeimmät, 40 eri kokoisien kunnan kanssa saavutetut tulokset liittyivät kuntien haluun ja tarpeisiin olla mukana Digikompassin toteuttamiseen liittyvässä yhteistyössä ja yhteiskehittämisessä.

Vuonna 2022 toteutetut haasteprojektit:

- Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus (ARA): Asukaslähtöistä ohjeistusta asumisoikeusasumiseen
- Aluehallintovirasto (AVI): Digipalvelun käyttöaste nousuun
- Lahden kaupunki: Asiakastiedolla vaikuttavuutta
- Ruokavirasto: Eksyksissä ekstranetissä
- Porvoon kaupunki: Suomi.fi-asiointivaltuudet hallintaan

Haasteprojektien tuloksena syntyi mm. opas digipalveluiden ohjeiden suunnitteluun, asiakastiedolla johtamisen tiekartta, ratkaisuja tiedon löydettävyyden haasteisiin ja digipalvelujen käyttöasteen nostamiseen sekä Suomi.fi-valtuuksien hallintamallin kehittämiseen.

Tiekarttatyössä konkretisoitiin Digikompassin sisältöä julkiset palvelut -osa-alueelta kuntien näkökulmasta ja tunnistettiin yhteisiä keskeisiä tehtäviä ja toimenpiteitä, joilla nämä Digikompassin tavoitteet saavutetaan 2030 mennessä sekä miten kansalliset digitalisaatiolinjaukset kytkeytyvät niihin.

Yhteenveto asiantuntijatuen tuotoksista:

- Asiantuntijatuen toimintamalli ihmiskeskeiseen yhteiskehittämiseen
- 2021 pilottiprojektit ja 2022 haasteprojektit: Yhdessä luodut ratkaisut osallistujien esittämiin digihaasteisiin
- Asiantuntijatuen webinaarisarja
- Digikompassin julkiset digipalvelut -osa-alueen kuntien Digitiekartta (Miro-toteutus)
- Saatua oppoja jakava e-Oppiva -koulutus.

YritysDigi-hanke

Hankkeen tavoitteena oli vähentää merkittävästi elinkeinotoimintaa harjoittavien paperi- ja käyntiasiointia sekä saada tarjolle useita pelkästään digitaalisia yrityspalveluja. Kohdeyhmäksi oli määritetty elinkeinotoimintaa harjoittavat tahot, eli käytännössä yritykset ja yhteisöt. Hankkeessa toteutetut toimenpiteet kohdistuivat kuitenkin julkisen hallinnon toimijoihin: virastoihin, laitoksiin, kuntiin ja kaupunkeihin, jotka omiin tehtäviinsä liittyen toimivat digitaalisten palveluiden tarjoajina. YritysDigi tarjosi kuntien ja julkishallinnon palvelukehittäjille vertailukohtia toteutetuista palveluista, lisäsi heidän tietoisuuttaan palveluiden tai palvelutarpeiden nykytilasta ja selkeytti mahdollisuuksia tarvittavista jatkotoimenpiteistä.

Hanketavoitteiden edistämiseksi tehtiin kolme digitaalisten palveluiden laajuutta mittaavaa palvelulupauskyselyä, laadittiin asiointialustan konsepti ja vaatimusmäärittelyt sekä kerättiin referenssiesimerkkejä hyvistä digitaalisista palveluista. Lisäksi selvitettiin kuntien lakisääteisten tehtävien digitaalisia toteutuksia yrityksille ja yhteisöille sekä kartoitettiin palvelumuotoilun keinoin työnantajien palvelutarpeita ensimmäistä työntekijää palkattaessa.

Yhteenveto YritysDigin tuotoksista:

- Kolme palvelulupauskyselyä viranomaisille yrityksille ja yhteisöille suunnattujen digitaalisten asiointipalvelujen tilasta ja kehittämissuunnitelmista
- Asiointialustan konsepti ja vaatimusmäärittelyt hankinnoissa hyödynnettäväksi

- Selvitys kuntien lakisääteisten palveluiden digitaalisista toteutuksista
- Hyvien esimerkkien kerääminen toimivista digipalveluista
- Ensimmäistä työntekijää palkkaavien yritysten palvelutarvekartoitus.

Palvelulupauskyselyissä käytetty digitaalisten asiointipalvelujen kypsyyssasteikko sai viranomaisilta hyvää palautetta, ja sen havaittiin soveltuvan paitsi yritysasiakkaille myös henkilöasiakkaille suunnattujen palvelujen kehitystason arviointiin.

Suomi.fi Viestit- ja Valtuudet-palveluiden jatkokehittäminen

DVV on kehittänyt Suomi.fi:n Viestit- ja Valtuudet-palveluiden toiminnallisuuksia palvelemaan aikaisempaa paremmin yritysten ja yhteisöjen asiointia. Kehityksen kohteena on ollut yrityksille ja yhteisöille suunnattujen palvelujen tarvitsemia uusia toiminnallisuuksia, joiden avulla mm. kyetään tuomaan tarjolle uusia digitaalisia palveluja sekä helpottamaan ja kehittämään nykyisten palvelujen käyttöä. Uusien toiminnallisuuksien avulla julkisen hallinnon asiointipalvelut ovat mm. kykeneviä kohdentamaan asiointitapahtumiin liittyviä viestejä rooliperustaisesti yritysten ja yhteisöjen vastuuhenkilöille.

Tukipalveluihin tehty kehittäminen on laajentanut ja helpottanut niiden käyttöä. Esimerkiksi tilitoimistot ovat hyödyntäneet aktiivisesti valtuuksien massakäsittelyä, kun niiden hallinnointia ja toiminnallisuuksia helpotettiin. Samaten verotusyhtymät ovat pystyneet hallinnoimaan valtuuksiaan sujuvammin, kun niiden rekisterit liitettiin Valtuuspalveluun. Viestit-palvelussa muutokset ovat tuoneet helpotusta viestien kohdentamiseen organisaatioissa sekä mahdollistaneet Suomi.fi-viestien laajemman käytön paperi-viestintää korvaamassa. Myös REST-palvelurajapinnan kehittäminen on mahdollistanut Viestit-palvelun laajemman käytön ja tuonut sen yhä useamman organisaation ulottuville. Kehitystyöstä hyötyvät myös henkilöasiakkaat, kun palveluista tulee monipuolisempia ja helppokäyttöisempiä.

Toteutetut Viestit ja Valtuudet -kehityskohteet:

- Roolivalinta Valtuudet-palveluun kirjautuneille käyttäjille.
- Verotusyhtymärekisterin liittäminen Valtuudet -palvelun taustarekisteriksi.
- Valtuudet -palvelun massakäytön ominaisuuksien lisääminen.
- Valtuuksien ja valtuutusosoikeuksien keskitetty näkyminen.
- Viron ja Ruotsin kaupparekisterien hyödyntämisen edistäminen Valtuus -palvelussa.
- Viestit-palvelun roolit.
- Viestit-palvelun asiakasorganisaatioiden palvelurajapinnan kehittäminen.
- Yritysviestien konseptointi.

Suomi.fi-palvelulaadun työkalut

DVV:n toteuttama Suomi.fi-Laatumittaus -kokonaisuus koostuu kolmesta eri työkalusta – itsearviointi, asiakaspalaute ja käyttöasteen mittaus – sekä näiden avulla kerätyn tiedon seurannasta ja koonnista. Toteutus pohjautuu valtiovarainministeriössä edellisellä hallituskaudella valmistuneen digitaalisten asiointipalvelujen laatua selvittäneen työn esityksiin.

Itsearviointi

Itsearviointityökalu sisältää julkishallinnon organisaatioiden laatiman kuuden eri teeman alle jaetun kansallisen kriteeristön, joka koostuu 55 eri väittämästä, ja jonka avulla organisaatiot voivat arvioida digitaalisia asiointipalvelujaan sisäisesti.

Asiakaspalaute

Asiakaspalaute työkalulla organisaatio voi pyytää asiakkaalta palautetta palvelusta heti asiointin jälkeen. Työkalu perustuu viisiportaiseen tähtiluokitukseen ja avoimeen palautteeseen.

Käyttöasteen mittaaminen

Käyttöasteen mittaustyökalu mahdollistaa palvelun käyttömäärien ja käytön siirtymän seurannan eri kanavissa.

Omilla Laatumittaus-sivuillaan organisaatio voi tehdä palveluilleen itsearvioinnin, tarkastella palveluittensa asiakastytyväisyyttä ja käyttömäärien kehittymistä, käsitellä ja luokitella omista palveluista saatua avointa palautetta sekä seurata niiden laadun kehittymistä eri seurantajaksoilla. Kerätty tieto on myös mahdollista siirtää API-liitännän kautta organisaation omiin järjestelmiin jatkokäsittelyä ja -analysointia varten.

Laatutyökalujen julkinäkymässä kuka tahansa voi seurata työkalut käyttöönotaneiden palveluiden tähtiarviointeja, palveluista tehtyjen itsearviointien tuloksia ja käyttömäärien muutoksia sekä vertailla eri julkishallinnon palveluiden laatua keskenään haluamallaan hakukriteereillä.

Suomi.fi-laatutyökalujen käyttö on vapaaehtoista ja maksutonta. Jokainen organisaatio vastaa käyttöönottoon liittyvistä mahdollisista kustannuksista. Käyttö edellyttää Suomi.fi-palvelutietovarannon (PTV) käyttö lupaa ja että seurattavat palvelut on kuvattu sinne. Vuoden 2022 joulukuuhun mennessä laatutyökaluja on kokeillut jo lähes 30 organisaatiota ja yli 80 palvelua. Vakituksessa käytössä työkalut ovat 12 organisaatiossa, joista kuntia on neljä ja valtiohallinnon organisaatioita kahdeksan.

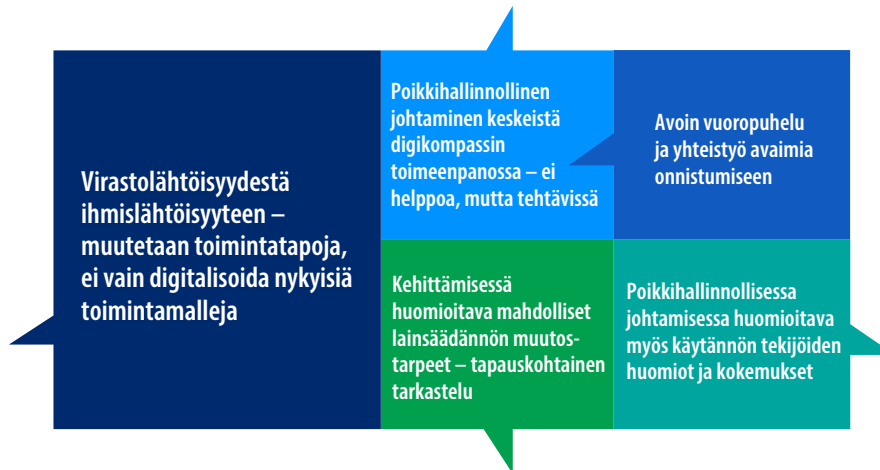
Laatutyökalut ovat saaneet huomiota myös Suomen ulkopuolella. Vuonna 2022 ne olivat mukana Ranskan puheenjohtajakauden TechFor Government -finaalissa, ja maaliskuussa 2023 ne valittiin 10 finalistin joukkoon The Innovation in Politics -instituutin Government Improvement -sarjassa.

Digitalisaation edistäjien verkosto

Digitalisaation edistäjien verkosto perustettiin ohjelman aikana vuoropuhelukanavaksi erityisesti julkisen hallinnon kehittäjien sekä julkisten palveluiden digitalisoinnista vastaavan valtiovarainministeriön välille. Verkoston tavoitteena oli auttaa hahmottamaan kansallisen digikehityksen tavoitteita ja tulevia muutoksia, sekä tunnistamaan oma rooli tässä kokonaisuudessa. Verkosto kokoontui kuukausittain.

Verkoston tehtävänä oli tukea ja lisätä avointa vuorovaikutusta julkisen hallinnon digitalisaatiosta kiinnostuneiden kesken, tukea ja ruokkia pitkäjänteistä kehittämistyötä sekä yhteensovittaa kehittämisen ja johtamisen näkökulmaa. Lisäksi tehtävänä oli tuoda esiin hyviä käytäntöjä julkisen hallinnon digitalisaatioon liittyen, kohtauttaa kehittämistarpeita ja synnyttää kehittämiskumppanuuksia, sekä yhteisen vuoropuhelun kautta tunnistaa digikehityksen pullonkauloja ja tuoda esiin verkostossa tunnistettuja kehittämishaasteita kansallisten kehittämishankkeiden valmistelussa.

Kuvio 3. Yhteenveto 3.3.2023 järjestetystä Digiohjelma ja Digitoimisto -temaisesta keskustelusta

Ohjelmaan tehdyn loppuarvioinnin perusteella verkosto on lisännyt vuorovaikutusta sidosryhmien kanssa ja näin tukenut ohjelman osa-alueiden toteutusta. Verkostolle toteutettiin keväällä 2022 kyselymuotoinen toiminnan arviointi, jonka tulosten perusteella kaivattiin enemmän aikaa keskustelulle, panostusta verkoston markkinointiin sekä toiminnan jatkuvuuden varmistamista. Näiden toimenpiteiden toteuttamisen jälkeen tapaamisten osallistujamäärät nousivat ja verkosto tavoitti laajasti eri organisaatioiden edustajia loppukaudellaan.

4.2 Ohjelmassa tehdyt sopimukset

Ohjelmalle on kaksi kertaa, syksyllä 2020 ja vuodenvaihteessa 2021/2022 kilpailutettu toteutustuki Hanselin puitejärjestelystä. Kummallakin kerralla valituksi tuli Gofore Oyj. Hankituilla asiantuntijapalveluilla on pyritty täydentämään ohjelmahenkilöstön resursseja ja osaamista. Toteutustuen toimeksiantoihin on kuulunut ohjelmahenkilöstön ohjauksessa esimerkiksi suunnittelutukea, työpajojen fasilitointia, selvitysten ja kartoitusten laadintaa, tiedonkeruuta, vaikuttavuuden arviointia ja erilaisten materiaalien valmistelua.

Ohjelman viestintätoimissa kuten tilaisuuksien toteuttaminen ja viestintämateriaalien laatiminen on hyödynnetty ministeriön viestinnän kilpailuttamaa puitejärjestelyä.

Digi- ja väestötietovirasto oli toteuttajana useissa ohjelman toimenpidekokonaisuuksissa kuten asiantuntijatuki, palvelulaadun työkalut, Suomi.fi-viestien ja -valuuksien jatko-kehittäminen yritysasiointiin ja digituki. Valtiovarainministeriö teki näistä kaikista käyttö- ja kirjausoikeuspäätökset, joilla osoitettiin DVV:lle kustannusten suuruinen käyttö- ja

kirjausoikeus ohjelman käytössä olevalle momentille 28.70.01 (Julkisen hallinnon ICT:n ohjaus ja kehittäminen, siirtomääräraha 3 v). Päätösten liitteenä oli kyseistä toteutusta koskeva DVV:n laatima, yhdessä hyväksytty hankesuunnitelma.

5 Ohjelman toteutuksen arviointi

5.1 Ohjelmatyöskentely

Ohjelman loppuarviointi toteaa tehtyjen haastattelujen ja kyselyn perusteella, että ”ohjelman organisointi on ohjelman toimeenpanon näkökulmasta ollut pääosin toimivaa. Ohjelman organisoitumista on eri yhteyksissä kuvattu perinteiseksi valtionhallinnon ohjelmaksi, mutta toteutustavan nähdään pääosin tukeneen toimenpidekokonaisuuksien etenemistä. Ohjelmatiimin on nähty toimivan hyvin annetuilla resursseilla läpi ohjelma-kauden, minkä lisäksi tiimiä on kuvattu osaavaksi ja jäsentyneeksi henkilöstövaihdoksista ja rajallisista resursseista huolimatta”.

Edelleen arviointi toteaa, että ”osahankkeiden hankeryhmät (lainsäädännön työryhmä ja YritysDigi-hankeryhmä) ovat olleet tarpeellisia verkostomaisen sidosryhmäyhteistyön rakentamisessa. Teemoja on pystytty käsittelemään hankeryhmissä ohjausryhmätyöskentelyä syvällisemmin. Vastaavia toteutuksia toivotaan myös jatkossa; ryhmät pystyvät aidosti poikkihallinnollisina kokoamaan tarpeita ja näkemyksiä laajasti”.

Itsearviointina voidaan todeta, että korona vaikutti eniten ohjelman ohjausryhmätyöskentelyyn. Ohjausryhmä ehti alkuvaiheen kokoonpanossaan tavata kasvokkain vain yhden kerran ennen siirtymistä etätyöskentelyyn. Tämä varmasti hankaloitti eri organisaatioista ja osin eri puolilta maata osallistuvien jäsenten tutustumista toisiinsa ja kiinnittymistä valtiovarainministeriössä toteutettavaan ohjelmatoimintaan. Oma vaikutuksensa oli myös sillä, että ohjausryhmällä ei ollut varsinaista päätösvaltaa, vaan enemmänkin seurantarooli ohjelman toteutukseen.

Etätyöskentelyyn totuttiin siinä määrin, että koronatilanteen helpotuttua suurin osa jäsenistä osallistui viimeisiin kokouksiin etänä. Ohjausryhmä panosti ohjelman päätösvaiheessa erinomaisesti ohjelman jatkotoimenpide-esitysten laadintaan.

Ohjelman eri osakokonaisuuksissa pystyttiin tuloksellisesti ja uusia toimintatapoja etsien työskentelemään etäyhteyksin hyödyntäen Teamsia, Miroa ja muita digitaalisia välineitä.

Ohjelma on saanut kiitosta konkreettisista tuotoksistaan. Näiden aikaansaamista edisti varmasti se, että useissa ohjelman tehtävien toteutuksissa oli mahdollista tehdä yhteistyötä ja hyödyntää Digi- ja väestötietoviraston omia sekä viraston Digiohjelman käyttöön kilpailuttamia asiantuntijoita. Ohjelmassa pystyttiin myös tekemään erilaisten selvitysten

toimeksiantoja valtiovarainministeriön ohjelmalle kilpailuttamasta toteutustuesta. Näin saatiin kasvatettua ohjelman toteutusresursseja ja käyttöön osaamista, jota ohjelmatiimillä ei ollut.

Ohjelmasta osallistuttiin aktiivisesti, saatuja kokemuksia ja tuloksia hyödyntäen, Digi-toimiston koordinoimaan toimintaan, kuten Suomen Digitaalisen kompassin 2030 valmistelu ja Digitaalisen kompassin toimeenpanosuunnitelman valmistelu. Myös kompassin elämäntapahtumia ja liiketoimintatapahtumia koskevien palvelukokonaisuuksien digitalisointiin liittyvien tavoitteiden toteuttamisen valmistelussa oltiin mukana erityisesti säädösmuutostarpeiden osalta.

Julkisen hallinnon strategian toimeenpanoa edistettiin laatimalla julkisen hallinnon strategiaan pohjautuva digitalisaation systeemimalli, Systeemimalliin määriteltiin julkisen hallinnon digitalisaation murrosta kuvaava digimurroksen kehä, jota tukevat tietoturvan ja tietosuojan, lainsäädännön, yhteiskehittämisen, taloudellisuuden ja kestävyiden toimenpiteet.

Ohjelmatiimiläisiä toimi Digi arkeen -neuvottelukunnan toiminnan organisoineessa virkamiessihteeristöissä sen molemmilla toimikausilla, ja ensimmäisellä toimikaudella myös jäsenenä. Yhteisellä agendalla tässä yhteistyössä on ollut esimerkiksi saavutettavuuden ja yhdenvertaisuuden edistäminen, yhteistyö elinkeinoelämän kanssa, digituki ja digitaidot sekä tutkimustiedon hyödyntäminen.

Ohjelmapäällikkö toimi jäsenenä Valtion palvelu- ja toimitilaverkon uudistaminen 2020-luvulla -hankkeen ohjausryhmässä. Keskeisiä edistettäviä asioita ovat olleet mm. digituki ja digitaalisten palvelujen ensisijaisuus.

Ohjelmasta tuettiin ja seurattiin suunnitellusti Suomi.fi-palvelujen hyödyntämistä, kehittämistä ja käyttöönottoja erityisesti Suomi.fi-viestit, Suomi.fi-valtuudet ja Suomi.fi-laatutyökalut osalta.

Kuntien digitalisaation kannustinjärjestelmän avustushakujen hakemuksia kommentoitiin kahdesti, ja kannustinjärjestelmän vastuuhenkilöiden kanssa tehtiin heidän ja ohjelman asiantuntijatuen hakujen yhteensovittamista.

Ohjelmatiimin jäsenten työsuhteet olivat ohjelmapäällikköä lukuun ottamatta määräaikaaisia. Tämä aiheutti paljon vaihtuvuutta tiimin kokoonpanossa, ja uudet rekrytoinnit, vaikka niissä onnistuttiinkin, sekä perehdytykset veivät aikaa muulta tekemiseltä. Tiimi-asiantuntijoiden vaihtuvuus vaikutti osaltaan myös ohjelma-arvioinnissa esiin nostettuun

osakokonaisuuksien erillisyyteen. Tietoisuus ja sen lisääminen uusien henkilöiden osalta painottuivat omiin osakokonaisuuksiin, eikä uusilla henkilöillä ollut mahdollisuutta tai aikaa perehtyä ohjelmaan riittävän kokonaisvaltaisesti.

Lainsäädäntötyöryhmän toimikauden ensimmäinen vuosi jäi täysimääräisesti hyödynnettäväksi, koska työryhmän puheenjohtajan työaika kului ministeriön muihin tehtäviin. Vuoden 2021 lopulla työryhmä pääsi laatimaan toimintasuunnitelman vuodelle 2022. Työ käynnistyi varsinaisesti vuonna 2022 tuottaen ajatellut lopputuotokset julkaisukuntoon vuoden 2022 aikana. Työn alun viivästyminen vaikutti väistämättä tuotoksiin, vaikka ne saatiinkin laadittua aikataulussa.

On kuitenkin huomioitava, että mikäli työssä olisi päästy liikkeelle heti asettamisen jälkeen, olisi voitu tuottaa entistä enemmän ja laadukkaampaa selvitystä digilainsäädännöstä. Esimerkiksi Suomidigiin jo aiemmin digipalvelulain soveltajien tueksi laadittua sisältöä olisi voitu päivittää ja täydentää uudella soveltajien tarpeita vastaavalla materiaalilla (kuten päättelypuulla digipalvelulain sisältämien vaatimusten soveltumisesta). Myös digilainsäädännön tilannekuvaa olisi voitu laajentaa EU-säädösten tasolle ja tulevien muutosten huomiointiin. Lisäksi digitalisaation huomiointi lainvalmistelussa jäi maininnan tasolle, vaikka tässä olisi ollut kansainvälisesti tehtyjen kehitystoimenpiteiden kautta tarkasteltavaa ja kerrottavaa muun muassa valtioneuvoston säädösvalmistelijoille. Vaikka työryhmä sai paljon aikaan, paljon jäi vielä tekemättä.

5.2 Ohjelman vaiheistus ja aikataulu

Vuosi 2020 oli toiminnan käynnistämisen ja toteutuksen tarkemman valmistelun aikaa. Alatyöryhmät YritysDigissä ja lainsäädännön kehittämisessä asetettiin. Valmisteltiin ohjelman ensimmäistä toimintasuunnitelmaa ja kilpailutettiin ohjelmalle oma toteutus-tuki. Ensimmäinen versio digitalisaation edistämisen mittaristosta valmistui. Vuoden aikana tehtiin ensimmäisiä yhteistä tilannekuvaa hahmottavia kyselyjä. Digituessa toteutettiin VM:n valtionavustushaku digituen alueelliseen edistämiseen ja sen pohjalta valtionavustuspäätökset 14 maakuntien liitolle. Vuoden aikana käynnistyi ohjelman tehtäviä myös DVV:ssa digituen, palvelulaadun ja Suomi.fi-jatkokehittämisen parissa.

Vuonna 2021 toteutuksessa olivat jo kaikki ohjelmaan suunnitellut osakokonaisuudet. VM kilpailutti ohjelmalle syksyllä 2021 riippumattoman väli- ja loppuarvioinnin yhdessä AuroraAI-ohjelman kanssa. YritysDigi-hankkeen toimenpiteitä siirtyi seuraavalle vuodelle sairaustapauksen vuoksi. DVV:n ohjelmassa toteuttamat projektit Yritysten ja yhteisöjen digitukihanke, Suomi.fi jatkokehitys & palvelulaadun työkalut sekä asiantuntijatuen pilotointi valmistuivat tavoitteiden mukaisina vuoden lopussa. Digiohjelmaan vaikuttavia

syksyn 2021 merkittäviä tapahtumia olivat digitalisaation, datatalouden ja hallinnon kehittämisen ministerityöryhmän ja uuden yhteistyöryhmän, digitoimiston toiminnan käynnistyminen.

Vuonna 2022 vietiin suunnitellusti päätökseen suurin osa ohjelmatyöstä. YritysDigi-hanke päättyi 31.12.2022, ja samoin kahden ohjelmatiimin jäsenen määräaikainen työsuhde. DVV sai valmiiksi digituen toimintamallin ja asiantuntijatukitoimintaan sisältyvät tehtävät e-Oppiva -koulutusta lukuun ottamatta. Vuoden aikana Owalgroupp toteutti ohjelman riippumattoman loppuarvioinnin.

Vuoden 2023 alussa valmistuivat viimeiset ohjelman työkokonaisuudet eli Digikompassin systeemimalli ja sen julkiset palvelut -osa-alueen mittariehdotukset, lainsäädännön kehittämistyöstä lainsäädäntötyöryhmän loppuraportti, viimeinen digipalvelulain toimeenpanon kysely ja käsikirja digilainsäädännön soveltamisesta sekä asiantuntijatuen opit kokoava e-Oppiva -koulutus. Loppuarvioinnin raportti ja ohjelman viestinnällinen tulospaketti julkaistiin. DEV-verkosto ennätti kokoontua kolmesti, ja ohjelman päätösseminaari järjestettiin 22.3.2023.

Ohjelma toteutettiin kokonaisuudessaan suunnitellussa aikataulussa.

5.3 Muutosten hallinta

Ohjelman aikana tehdyt olennaiset muutokset

Vuonna 2020 päätettiin jättää tekemättä kokeilu jonkin kansalaisille suunnatun viranomaispalvelun tarjoamisesta vain digitaalisena, koska koronaviruspandemia siirsi asioinnin muutenkin digitaaliseen palvelukanavaan toimipisteiden sulkeuduttua määrääjäksi. Koronarajoitusten vallitessa myös YritysDigi-hankkeen kevään 2020 aluekierros peruuntui.

Vuoden 2021 lokakuussa järjestetyn verkostoseminaarin paneelikeskustelussa todettiin, että hallitusohjelmakirjaukseen sisältyvän tavoitteen ”palvelujen on oltava digitaalisina tarjolla kansalaisille ja yrityksille vuoteen 2023” toteutuminen ei ole ohjelmassa tehtyjen selvitysten antaman tilannetiedon valossa realistista. Tämä johtopäätös kirjattiin myös ohjausryhmän hyväksymään vuoden 2022 toimintasuunnitelmaan.

Ohjelman budjettia muutettiin kahdesti, heti alkuvaiheessa pienemmäksi suunnitelmien tarkentuessa ja vuonna 2022 YritysDigi-hankkeen toiminnan supistumisen vuoksi, jolloin siitä vapautunutta määrärahaa siirrettiin mm. asiantuntijatukeen.

5.4 Ohjaus ja riskien hallinta

Ohjelman hallintamalli on kuvattu luvussa 2.4. Ohjelma sai ohjausta kahdelta taholta, sekä ohjelman ohjausryhmältä, että JulklCT-osaston johtoryhmältä, joka teki ohjelman toteutusta koskevat päätökset. Lisäksi ohjelman ohjausryhmän puheenjohtaja ja ohjelmatiimi kävivät ohjelman etenemisen keskeiset ajankohtaiset kysymykset läpi noin kaksi kertaa kuukaudessa järjestetyissä tilanpalavereissa.

Ohjelman riskitarkastelua ylläpidettiin hankesalkussa. Ohjelman kuukausitason tilanraportteihin sisällytettiin tarpeen mukaan myös riskien hallinnan asioita.

Merkittäviksi riskeiksi (todennäköisyys ja vakavuus) hankesalkkuun kirjattiin seuraavia:

- Ohjelman toteutuksen toimenpiteet: Ohjelmassa ei onnistuta määrittelemään ja tarkentamaan riittävän tuloksellisia toimenpiteitä. Asetetut tavoitteet (vaikuttavuus) jäävät toteutumatta joko kokonaan tai osittain.
- Hyödyt toimijoille: Ohjelma ei tuota konkreettista hyötyä digipalvelujen kehittäjille. Asetetut tavoitteet jäävät toteutumatta joko kokonaan tai osittain. Osallistumisaste ohjelman hankkeisiin ja tilaisuuksiin jää vähäiseksi.
- YritysDigi, palveluiden ja niiden saatavuuden kehittyminen: Ei onnistuta löytämään keinoja ja toimenpiteitä, joilla organisaatiot panostavat digipalveluihin kokonaistavoitteen saavuttamiseksi. Jatketaan siilomaista kehitystyötä, mikä estää joustavien, kokonaisvaltaisten digitaalisten palveluiden syntymisen. Elinkeinotoimintaa harjoittavien palvelutarjonta ei kehity riittävän laajasti ja monipuolisesti eikä tavoiteltuja hyötyjä viranomaisasioiden nopeasta ja tehokkaasta hoitamisesta saavuteta. Riskin vaikutus on suurin kooltaan pienimmissä organisaatioissa ja/tai pienivolyymisissa palveluissa.

Ohjelman päättyessä voidaan todeta kaikkien kolmen riskin olevan edelleen ajankohtaisia. Asetettujen tavoitteiden (vaikuttavuus) saavuttaminen ei ollut mahdollista ohjelma-aikana. Ohjelman toimenpiteiden tuloksellisuutta ja hyödyllisyyttä voidaan arvioida vasta niiden tulosten käyttöönoton ja jatkohyödyntämisen kautta. Osallistumisaste ohjelman hankkeisiin ja tilaisuuksiin oli kuitenkin varsin hyvä, josta voidaan päätellä osallistujien kokeneen käsitellyt teemat kiinnostaviksi ja hyödyllisiksi. Riippumattoman loppuarvioinnin mukaan ohjelmassa on saatu aikaan konkreettisia toimenpiteitä, jotka ovat vieneet digitalisaation edellytyksiä eteenpäin. Arvioinnin mukaan ohjelman tuotosten vaikuttavuus on toistaiseksi ollut pistemäistä. Arviointi suosittelee, että ohjelmassa valmistuneita tuotoksia ja tuloksia otettaisiin käyttöön ja kehitettäisiin myös ohjelman päätyttyä.

5.5 Sidosryhmät ja yhteistyökumppanit

Ohjelmalla oli laaja-alaisista tavoitteistaan johtuen hyvin laaja sidosryhmäjoukko ja kohde-ryhmä. Sidosryhmiin kuuluivat muut ministeriöt ja hallinnonalat, kunnat ja kuntayhtymät, hyvinvointialueet loppuvaiheessa ohjelmaa, sekä muut hankkeet, järjestöt ja yritykset. Tämän vuoksi esimerkiksi ohjelman loppuarvioinnin kysely lähetettiin laajalla jakelulla mm. kaikkiin kuntiin, virastoihin ja laitoksiin.

Ohjelmatyöskentelyyn oli helppo saada mukaan asiantuntevia ja innokkaita osallistujia.

Tärkein ohjelman toteutuksen yhteistyökumppani oli Digi- ja väestötietovirasto. Myös Kuntaliiton kanssa tehty yhteistyö asiantuntijatuessa ja Etelä-Suomen aluehallintoviraston kanssa tehty yhteistyö saavutettavuuskysymyksissä on syytä nostaa esiin.

5.6 Viestintä ja koulutus

Viestintätoimenpiteitä on kuvattu luvussa 2.5. Ohjelman loppuarviointi summaa ohjelman viestintää koskevat keskeiset havaintonsa seuraavasti:

”Viestinnän haasteita on korjattu mm. lisäresursseilla ja viestintäverkostolla ohjelman viimeisenä toteutusvuotena. Lisäyksistä huolimatta viestinnän resurssit ovat olleet varsin niukat huomioiden ohjelman ja sen sidosryhmien laajuuden.

Viestinnän haasteena on ollut pistemäisyys. Tämän taustalla on ohjelman erillisiin toimenpidekokonaisuuksiin perustuva toteutustapa sekä haasteet eri toimijoiden viestinnän koordinoimisessa.

Viestinnän tavoitavuutta ja keskeisiä kanavia arvoitiin loppuarvioinnissa melko samoin kuin vuosi sitten toteutetussa väliarvioinnissa. Tärkeimpinä kanavina pidettiin tilaisuuksia ja tapahtumia sekä viestintä- ja esittelyaineistoja. Some-viestinnän merkitys jäi kyselyvastauksien perusteella melko pieneksi.”

Ohjelmaan sisältyi kaksi varsinaista koulutustoimenpidettä. Hyvän palautteen saanut Digipalvelulain toimeenpanoa tukeva webinaarisarja, ja asiantuntijatukitoiminnan oppeja ja käytäntöjä yhteen kokoava e-Oppiva –koulutus, joka julkaistiin vasta 21.3.2023. Digipalvelulakia koskeva koulutus käsitteli saavutettavuuden lisäksi vähemmän tunnettuja lain 2 luvun vaatimuksia digipalvelujen järjestämisestä.

6 Dokumentaatio

Digikompassin systeemimalli 22.3.2023
Mittariehdotukset Digikompassiin 22.3.2023
Digitalisaation vaikuttavuuden systeemimalli 2022
Mittariehdotukset ja dialoginen toimintamalli 2022
4 tilannekuvajulkistusta 2021-2022
Digilainsäädännön tilannekuva
Käsikirja digilainsäädännön soveltamisesta
Digipalvelulain koulutussarjan tallenne ja materiaalit
Digipalvelulain toimeenpanon kyselytulokset kootusti
Digitalisaation säädöstilanne ja ehdotukset sen edistämiseksi,
valtiovarainministeriön julkaisu – 2023:8
Työryhmän jäsenet ja pöytäkirjat
Tiedote digipalvelulain toimeenpanokyselyn tuloksista 2022
Digipalvelulain toimeenpanon kyselyt 2020-2023
DVV: Digituen toimintamalli 2022-2023
DVV: Digitaatoraportti 2022: Digirohkea luottaa tulevaan
DVV: Yritysten ja yhteisöjen digiosaaminen. Suosituksia digituen tarjoamisesta
DVV: Ohjeita, suosituksia, kartoituksia ja muita julkaisuja
Kuntien digikartoitus 2021
DVV: Kuntien digitiekartta – suunta yhteiselle polulle, 15.12.2022
Asiantuntijatuki 2022
Kehittämistyötä tehdään yhdessä – ihmiskeskeinen kehittäminen kumppaneiden
ja verkostojen kanssa, e-Oppiva -koulutus
YritysDigi-hankkeen loppuraportti 6.12.2022
Palvelulupauskyselyiden loppuraportti 2020-2022
YritysDigi Alustaselvitys, loppuraportti 2/2021
Asiointialusta 2022 7.7.2022
YritysDigi: Hyvät esimerkit kevät 2022
Hyvät esimerkit –työn yhteenveto 2022
Kuntien lakisääteisten tehtävien digitoteutukset yrityksille ja yhteisöille 2022,
selvitys hallinnonalojen suunnitelmista ja toteutuksista 9.12.2022
Ensimmäisen työntekijän palkkaaminen, loppuraportti elokuu 2022
Digitalisaation edistäjien verkoston arviointikyselyn yhteenveto

7 Toteutuneet kustannukset ja taloudelliset hyödyt

Taulukko 4. Digiohjelman toteutuneet kustannukset vuosina 2020–2023.

	2020	2021	2022	2023
VM	99 816	246 613	234 574	59 469
DVV, Digituki toimintamalli	-	-	1 300 000	-
DVV, Yritysten digituki	167 562	311 308	-	-
DVV, Suomi.fi ja palvelulaatu	1 005 000	786 821	-	-
DVV, Asiantuntijatuki	-	178 204	441 276	36 500

Digitalisaation edistämisen ohjelman rahoitus muodostui taulukossa kuvatulla tavalla digitalisaation edistämiseen varatusta rahoituksesta (28.70.01).

Digi- ja väestötietovirasto on marraskuussa 2022 palauttanut valtiovarainministeriölle digituen toimintamallin kehittämistä käyttämättä jäänyttä määrärahaa 500 000 euroa. Asiantuntijatuesta käyttämättä jäävä määräraha palautetaan valtiovarainministeriölle keväällä 2023.

Lisäksi digituen alueelliseen koordinaatioon myönnettiin maakuntien liitoille valtionavustuksia momentilta 28.70.05. Valtionavustuksia maksettiin vuonna 2020 yhteensä 802 083 euroa ja vuonna 2021 yhteensä 506 517 euroa. Digituen alueellisen koordinaation kustannuksiin käytettiin 740 407,45 euroa vuonna 2020 ja vuonna 2019 yhteensä 976 711,16 euroa momentilta 28.90.20. Nämä kustannukset muodostuivat pääosin maakuntien liitoille myönnettyistä valtionavustuksista.

Digiohjelman roolina on ollut kuluneen hallituskauden aikana erilaisin tässä raportissa kuvatuin yhteistoimenpitein tukea, ohjata ja kannustaa viranomaisia kehittämään ja viemään palvelunsa digitaaliseen palvelukanavaan vuoteen 2023 mennessä. Näiden yhteistoimenpiteiden tuottavuusvaikutukset ovat välillisiä. Esimerkiksi digituen yhteisen valtakunnallisen kehittämisen ja koordinoinnin kautta digituen laatu, saatavuus ja löydettävyys parantuvat. Tämä mahdollistaa julkisten palveluiden käytön kasvun digitaalisessa kanavassa digitaalitojen kehittyessä, mikä puolestaan aikaansaa kustannussäästöjä. Lisäksi

digitaalisten palveluiden omaksumisen kynnys pienenee ja laajempikin osallisuus kasvaa, joka osaltaan ennaltaehkäisee digitaalista syrjäytymistä ja siitä aiheutuvia yhteiskunnallisia ongelmia kustannuksineen.

Ohjelmassa edistettiin tavoitteena olevien digitalisaation hyötyjen aikaansaamista ja niiden todentamista kehittämällä digitalisaation vaikuttavuuden mittaamista ja yhteisen tilannekuvan muodostamista. Digikompassin julkiset palvelut –osa-alueen avaintulosten toteutumisen seurantaan varten kehitettiin mittarit. Näissä huomioitiin myös tuottavuus-tavoitteet ja -hyödyt.

Usein käytetty havainnollinen esimerkki digitalisten palvelujen tuomista taloudellisista hyödyistä on muutosverokortin hakeminen eri palvelukanavissa:

- Käyntiasioinnissa: 10 € / verokortti
- Puhelinasioinnissa: 6 € / verokortti
- Sähköisessä asioinnissa: 1 € / verokortti.

Tämän ohjelman, kuten muidenkin kehittämishankkeiden taloudellinen hyötypotentiali lähtee realisoitumaan pääosin vasta hankkeen päätyttyä. Esimerkiksi ohjelman osana kehitettyjen Suomi.fi-palvelulaatutyökalujen taloudelliset hyödyt konkretisoituvat ja kertyvät vasta sitä mukaa, kun työkaluja otetaan käyttöön viranomaisten digipalvelu-tarjonnassa ja -kehittämisessä.

8 Onnistumiset ja oppimiset ohjelmassa

Viestinnällä on suuri merkitys tämän tyyppisessä laajassa ohjelmassa. Mukana vastaavalaisessa ohjelmatyössä olisi ehdottomasti oltava ydintiimiin kuuluva viestintäasiantuntija heti alusta alkaen ohjelman päätösviestintään saakka. Ohjelma-arvioinnissa korostetaan ohjelmakokonaisuudesta, sen etenemisestä ja tavoiteltavista hyödyistä viestimisen tärkeyttä ja toisaalta toteutetun viestinnän pistemäisyyttä. Digiohjelmassa eri osakokonaisuuksien etenemiseen liittyvä viestintä, kuten tiedotteet ja some, hoidettiin, mutta viestinnällistä kokonaiskuvaa ei sidosryhmille pystytty välittämään loppuvaiheessa valmistunutta tulosviestintäpakettia lukuun ottamatta.

Kuntien, erityisesti pienten, tukeminen ja osallistaminen mukaan digikehittämiseen on tunnustettu tärkeäksi, mutta täysin toimivaa keinoa tämän toteuttamiseksi ei löydetty tässäkään ohjelmassa. Avoimet, mahdollisimman helpoiksi tehdyt haut ja kutsut mm. asiantuntijatuessa eivät saaneet pieniä toimijoita liikkeelle ja osallistumaan. Ohjelma-arviointikaan ei tuonut tähän haasteeseen konkreettisia ideoita. Ovatko yhteiset, keskitetyt ”avaimet käteen” ratkaisutoteutukset esimerkiksi kuntien lakisääteisiin tehtäviin, kuitenkin toimivin keino, millä kipeästi kaivattua tukea voidaan vaikuttavasti antaa?

On todettava, että yhteistyö valtiovarainministeriön digihankkeiden kesken on jäänyt melko vähäiseksi, lähinnä tilannetiedon vaihdoksi, joka sekkin on toki ollut arvokasta. Yhteistyötä helpottaisi ja lisäisi todennäköisesti se, että hankkeiden valmistelun ja asettamisen vaiheessa määriteltäisiin, mitä yhteistä eri hankkeilla tulisi olla, ja miten tämä yhdessä tekeminen organisoidaan ja resursoidaan. Tiedonvaihtoa syvempi yhdessä tekeminen on aika epätodennäköistä sen jälkeen, kun hankkeet ovat kukin saaneet omat tavoitteensa, aikataulunsa ja tehtävänsä. Tällainen hankekokonaisuuksien yhteissuunnittelu ennen käynnistämistä voisi myös selkiyttää kokonaiskuvaa, joka julkisuudessa on hankkeistamme. Yhteissuunnittelua tarvittaisiin toki myös yhtä ministeriötä laajemmin. Arvioinnissa nostetaan esiin yhteensovittamisen tarve myös muiden hallinnonalojen hankkeiden kanssa.

Ohjelmassa pystyttiin oikeastaan jokaisen ohjelmaan sisältyneen tehtäväkokonaisuuden avulla luomaan ja syventämään julkisen hallinnon digitalisaation etenemisen tilannekuvaa. Tuottamaan yhdessä toimijoiden kanssa ymmärrystä esimerkiksi siitä, missä olemme julkisen palvelun viemisessä digitaaliseen palvelukanavaan, miten lainsäädäntö tätä tukee, minkälaisia palvelut ovat laadultaan sekä mikä on palvelujen käyttäjien

taitotaso ja tuen tarve. Mutta kuten ohjelma-arvioinnissa todetaan, tällaisen tilannekuva-työn tulisi olla jatkuvaa eikä määräaikaisen hankkeen vastuulla. Ohjelmassa toteutettu digitalisaation vaikuttavuuden tilannekuva-työ ja sen Digikompassiin liittyvä systeemi-mallin ja mittarien jatkohanke ovat olleet pioneerityötä haasteellisella aihealueella.

Ohjelmassa yhteiskehittämällä tuotetut monet työkalut, toimintamallit ja muut tuotokset ovat saaneet hyvää palautetta. Näitä ovat esimerkiksi ihmiskeskeistä, fasilitoitua yhteiskehittämistä toteuttava asiantuntijatuen toimintamalli ja tulokset, poikkihallinnollinen lainsäädäntöryhmän työ ja tulokset, YritysDigin palvelujen digikypsyysasteikko, digi-tuen toimintamalli ja Suomi.fi-palvelulaadun työkalut. Näistä saatava hyöty kasvaa kuitenkin vain siten, että ne saadaan vietyä osaksi ohjelman jälkeen tapahtuvaa kehittämistyötä.

Digitalisaation edistäjien verkostotoiminta (DEV) kehittyi ohjelman aikana varsin toimivaksi ja suosituksi vuoropuhelukanavaksi julkisen hallinnon digikehittäjien sekä julkisten palveluiden digitalisoinnista vastaavan valtiovarainministeriön, tässä tapauksessa Digi-ohjelman, välille. Ohjelma pystyi toiminnan kautta välittämään verkostolle ajankohtaista tietoa toiminnastaan ja sai samalla palautetta sekä tietoa siitä, mitkä asiat toimijoita askarruttavat. Oli myös havaittavissa, että toiminta auttoi samassa tilanteessa olevia toimijoita verkostoitumaan keskenään.

Ohjelmassa tehtiin määräaikaisilla työsuhteilla paitsi kehittämistehtäviä myös paljon niin sanottua linjatyötä. Ohjelman päättyessä tarpeellisiksi osoittautuneita digitalisaation tilannekuvaan ja lainsäädännön soveltamisen tukeen liittyviä tehtäviä tulisi jatkaa virka-työnä jatkuvuuden, laadun ja vaikuttavuuden varmistamiseksi. Määräaikainen kehittämis-hanke ei ole näille tehtäville paras toteutustapa.

9 Jatkotoimet

9.1 Vaikutukset muihin hankkeisiin

Ohjelma-aikana saavutettu ilmeisin vaikutus muihin hankkeisiin on varmasti aikaisempaa parempi yhteinen tietoisuus ja ymmärrys digitalisaation edistämisen tilanteesta ja toimenpiteistä, joilla sitä voidaan edelleen edistää.

Digiohjelman toteutuksesta saadut opit ja tuotokset ovat nyt hyödynnettävissä nykyisissä ja tulevaisissa digihankkeissa. Näyttää vahvasti siltä, että valmistelussa oleva elämän- ja liiketoimintatapahtumalähtöisten palvelukokonaisuuksien kehittäminen voi hyötyä monin tavoin Digiohjelman tuotoksista, ja myös kehittää niitä eteenpäin. Ohjelmassa kehitetyllä digituen toimintamallilla on selvä linkitys palveluverkkouudistukseen. Näitä jatkomahtolisuuksia on kuvattu tarkemmin seuraavassa luvussa.

Digiohjelman useita keskeisiä tavoitteita, mittareita ja avaintuloksia sekä niitä koskevaa hankkeessa tuotettua seurantatietoa on hyödynnetty valtion palveluiden saatavuudesta ja toimintojen sijoittumisesta annetun lain mukaisessa valtioneuvoston 1.3.2022 hyväksymässä valtakunnallisessa suunnitelmassa. Valtion palveluiden saatavuuden kannalta merkittäviä strategisia tavoitteita on perusteltua esittää jatkossakin sisällytettävän alueellisen läsnäolon suunnitelmaan.

9.2 Ehdotukset ohjelman tuotosten hyödyntämiselle

Tämän luvun sisältämät ehdotukset on käsitelty ohjelman ohjausryhmän viimeisessä kokouksessa 9.3.2023. Ehdotuksissa on hyödynnetty ohjelman loppuarvioinnin havaintoja ja suosituksia.

1. Digitalisaation edistäjien verkostotoiminnan (DEV) käytäntöjä jatketaan osana Digitoimiston sidosryhmätoimintaa.

DEV-toiminnassa luotiin varsin yksinkertaiset, mutta toimivat matalan kynnyksen menettelytavat osallistamiseen, kohtaamiseen, tiedon jakamiseen ja keskusteluun. Ohjelman asiantuntijatuen digikehittäjien aamukahvitoiminnassa syntyi myös osallistumisen ja viestinnän käytäntöjä, joita kannattaa hyödyntää.

2. Digikompassin systeemimallia hyödynnetään poikkihallinnollisessa digitalisaation johtamisessa ja yhteistyössä. Digikompassin julkiset palvelut –osa-alueen mittariehdotukset otetaan käyttöön Digitoimistossa.

Systeemimalli palvelee Digitoimistoa sidosryhmineen ja erityisesti kompassissa tavoitteena olevaa poikkihallinnollista digitalisaation johtamista ja yhteistyötä. Sitä voi hyödyntää hankevalmistelussa ja viestinnässä. Systeemimallia voi edelleen päivittää digikompassin toimeenpanon etenemisen pohjalta.

Digikompassin tarkentuvan toimeenpanosuunnitelman pohjalta tehdään mittareiden valintaa. Mittarien arviointi ja kehitys etenemisen pohjalta on tärkeää.

3. Digituen toimintamallin vaikuttavuutta arvioidaan ja varmistetaan sille tuen saajien ja tarjoajien tarpeisiin vastaavat resurssit.

Digituen merkitys Digikompassissa on tunnistettu sekä osaamisen että julkisten palvelujen osa-alueella. Digituen tarpeen huomiointi elämäntapahtuma- ja liiketoimintatapahtumapalvelukokonaisuuksien kehittämistyössä suunnitteluvaiheesta alkaen on tärkeää. Huolehditaan digituen linkityksestä myös palveluverkkouudistukseen.

4. Ihmiskeskeistä yhteiskehittämistä toteuttavaa asiantuntijatuenn toimintamallia jatketaan seuraavissa hankkeissa kuten elämäntapahtuma- ja liiketoimintatapahtumapalvelukokonaisuudet.

Näin varmistetaan tavoiteltu toimintatapojen muutos, toteutettavien palvelukokonaisuuksien vastaavuus käyttäjien tarpeisiin, palvelujen hyvä laatu ml. saavutettavuus sekä yhteisten ratkaisujen ja aikaisemmin tehdyn työn hyödyntäminen.

Asiantuntijatuessa rahan jakamisen sijasta jaetaan osaamista toimijoiden käyttöön. Tämä vähentää sekä rahoittajan että tuen hakijan tai saajan hallinnollista taakkaa. Myös resurssien uudelleenkohdentaminen tai jakaminen eri toimijoiden kesken helpottuu.

Kunnat ja hyvinvointialueet otetaan mukaan kokonaisuuksien kehittämiseen. Kuntien Digitiekartan päivittäminen toteutetaan Digikompassin toimenpidekokonaisuuden vahvistumisen jälkeen.

5. Toteutetaan Suomi.fi-laaturyökalujen jatkokehittämistä ja käyttäjämäärien kasvua edistäviä toimia.

Palvelujen hyvä laatu on yksi parhaista keinoista edistää Digikompassissa tavoitteena olevaa digipalvelujen ensisijaisuutta. Laatutyökaluilla viranomaiset voivat yhtenäisellä tavalla tehdä itsearviointia, kysyä asiakaspalautetta ja seurata palvelujensa käyttöastetta. Näin kertyvää dataa kootaan yhteiseen käyttöön palvelutietovarantoon.

DVV jatkokehittää työkaluja yhdessä käyttäjien kanssa, ja viestii niiden hyödyistä organisaatioiden asiantuntijoille ja johdolle. Tehostetaan työkalujen käytön edellytyksenä olevaa palvelujen kuvaamista palvelutietovarantoon.

Laatutyökalujen käyttöönottojen edistyminen vaatii tukitoimia, näitä voivat olla:

- Käyttöön ohjaaminen tulossopimuksissa
- Käyttöön ohjaaminen TiHL-lausunnoissa
- Käyttöön ohjaaminen rahoituspäätöksissä
- Käyttöön velvoittaminen lainsäädännöllä vrt. sähköisen asioinnin tukipalvelut

6. Lainsäädännön tilannekuvan seuranta ja lainsäädännön soveltamisen ja toimeenpanon tukea tulee jatkaa linjatyonä ja laajassa poikkihallinnollisessa yhteistyössä.

Ohjelmassa on tehty sellaista työtä, jota olisi määräaikaisen hankkeen ja hankehenkilöstön sijasta vaikuttavampaa tehdä pitkäjänteisesti linja- tai virkatyönä. Tähän kiinnitettiin huomiota myös riippumattomassa loppuarvioinnissa.

Tällaista tekemistä on tarpeelliseksi osoittautunut lainsäädännön soveltamisen tukikoulutus toimijoille ja kiitosta saanut digilainsäädännön tilannekuvan ylläpito, nyt kun sellaisesta on saatu ensimmäinen versio. Mutta kuten arvioinnissa todetaan, on lainsäädännön kehittäminen hidas ja pitkäjänteisyyttä vaativa prosessi, ja soveltuu siten huonosti tiiviiseen ohjelmamaiseen kehittämiseen.

Lisäksi suositellaan, että ohjelmassa toimineen poikkihallinnollisen lainsäädännön tilannekuvaa ja kehitystä seuraavan työryhmän kaltaiselle olisi tarvetta jatkossakin, sillä lainsäädäntö vaikuttaa läpileikkaavasti mahdollistavana tai rajoittavana tekijänä kaikessa digikehittämisessä. Lainsäädännön soveltajien tukeminen sekä toimeenpanon osalta, että jatkuvana toimintana on erityisen tärkeää uudenlaisen toimintamallin jalkauttamisessa sekä asiakkaiden oikeusturvan, että tehokkaan hallinnon toteuttamiseksi. Tukemista säädösten soveltamisessa tarvitaan valtioneuvostotasolta ja myös epävirallisempien yhteenliittymien kautta eli verkostotyönä, jolloin hyviä käytäntöjä voidaan jakaa ja keskustella tulkintaa aiheuttavista kysymyksistä laajemmin kuin yksittäisen viraston tasolla. Erityisesti kunnilla on tarvetta yhtenäisten tulkintojen laatimiselle digitalisaation edistämiseksi.

Onnistuva poikkihallinnollinen johtaminen ja yhteistyö vaativat jatkuvaa tilannekuvan ylläpitoa ja lainsäädäntötyön sitomista kehittämiseen ja sen kautta syntyvään ymmärrykseen.

7. Lainsäädäntöryhmän kokoamien lainsäädännön muutostarpeiden toteuttaminen poikkihallinnollisessa yhteistyössä on saatava liikkeelle, ja digikehittämistä tekeville toimijoille on tarjottava tietoa toteuttamisen etenemisestä.

Samoja haasteita, ja vielä aikaisempaa suuremmassa, eri viranomaisten välisen yhteistyön mittakaavassa tulee vastaan elämän- ja liiketoimintatapahtumapalvelukokonaisuuksien toteuttamisessa vuoteen 2030 mennessä. Lainsäädännön muutostarpeiden toteuttamista kannattaisi tukea vastaavanlaisella poikkihallinnollisella työryhmällä kuin mitä ohjelmassa oli toiminnassa.

Työryhmän loppuraportin ja lausuntopalautteen perusteella yleislainsäädäntö nähdään ensisijaiseksi ratkaisuksi digitalisaation edistämiseksi ja Suomessa tulisikin tavoitella yleislainsäädäntöä, joka on selkeää ja joka mahdollistaa erityislainsäädännön sovellettavuuden ilman ristiriitoja. Tämän johdosta säädöshuolto nähdään erityisen tärkeänä myös Digikompassin toimeenpanon tukemisessa. Säädösten pirstalemaisuus ja osittaiset ristiriidat vaikeuttavat soveltamista ja pahimmillaan estävät digitalisaatiota. Säädösten saattaminen ajan tasalle ja niiden selkeyttämisellä (niin yleislainsäädännön kuin erityislainsäädännön osalta) voitaisiin mahdollistaa julkisen hallinnon toiminnan tehostuminen ja asiakkaiden nopeampi asiointi, jopa asiointitarpeen poistuminen.

8. Käynnistetään hallinnonalojen ja kuntien yhteishankkeita, joiden tavoitteena ovat keskitetyt, yhteiset kuntien digitoteutukset.

Yhteisillä toteutuksilla ja keskitetyllä rahoituksella autettaisiin erityisesti pieniä ja keski-suuria kuntia joilla on resurssihaasteita digitalisaation mahdollisuuksien hyödyntämisessä. Nykyinen tilanne digitaalisten palvelujen tarjonnassa eriarvoistavat asiointipalvelujen käyttäjiä asuin- ja toimipaikan suhteen. Kuntatoimijoiden rajalliset kehittämisresurssit eivät mahdollista palvelujen yhtenäistä kehittämistä kunnissa nykyisillä toimintatavoilla. Tilanteen kehittyminen edellyttää keskitettyjä kehittämistoimia, rahoitusta, ohjaamista ja johtamista.

Yhteishankkeiden valmistelussa hyödynnetään YritysDigi-hankkeessa tehtyä pohjatyötä, kuten asiointialustakonsepti ja sen vaatimusmäärittelyt sekä kuntien lakisäätöisten tehtävien digitoteutukset yrityksille ja yhteisöille. Pyritään tunnistamaan kuntien keskeiset tekemisen ja muutoksen kohteet Digikompassin tavoitteiden saavuttamiseksi.

Tällaisia toteutuksia tulisi sisällyttää tuleviin elämän- ja liiketoimintatapahtumapalvelukokonaisuuksien kehittämishankkeisiin.

9. Digitalisaatiota edistävien hankekokonaisuuksien välistä yhteissuunnittelua tulee tehostaa.

Yhteisiä tavoitteita toteuttavien hankkeiden välisellä yhteistyöllä on tunnetusti paljon hyötyjä, ja yhteistyötä halutaan myös tehdä. Käytännössä yhteistyö kuitenkin jää lähes aina toivottua vähäisemmäksi. Yhteistyötä helpottaisi ja lisäisi todennäköisesti se, että hankkeiden valmistelun ja asettamisen vaiheessa määriteltäisiin, mitä yhteistä eri hankkeilla tulisi olla, ja miten tämä yhdessä tekeminen organisoidaan ja resursoidaan. Näin määritellyt yhteistyön muodot ja kohteet kirjattaisiin hanketta ohjaaviin päätöksiin, ja toteutumista seurattaisiin. Myös hanketyön ja linjatyön välinen suhde ja työnjako olisi otettava tarkasteluun.

Yhteissuunnittelun tarve on tunnistettu valtiovarainministeriön digihankkeiden kesken, mutta tarvetta on myös laajemmin. Digiohjelman arvioinnissa nostettiin esiin yhteensovittamisen tarve myös muiden hallinnonalojen hankkeiden kanssa. Yhteissuunnittelua tehdään suhteessa Digikompassin tavoitteisiin ja toimenpiteisiin, ja huomioidaan myös palveluja tuottavat kunnat ja hyvinvointialueet.

Yhteissuunnittelu voisi selkiyttää kokonaiskuvaa, joka julkisuudessa on paitsi yhden organisaation, myös koko julkisen hallinnon digihankkeista.

Digitoimisto ja Digikompassin yhteinen toimeenpanosuunnitelma antaa hankkeiden yhteissuunnitteluun ja yhteensovittamiseen uusia mahdollisuuksia, joihin tulisi tarttua.

9.3 Jälkiarviointi

Ohjelma ei esitä tehtäväksi varsinaista hankkeen päätyttyä tehtävää jälkiarviointia. Ohjelma on arvioitu kahdesti riippumattoman arvioijatahon toimesta, ja ohjelman tuotoksia, oppeja ja jatkotoimenpidetarpeita on pyritty viemään mahdollisimman paljon Digikompassin vuoteen 2030 ulottuviin toimeenpanosuunnitelmiin.

Liitteet

Liite 1. Lainsäädäntöryhmän loppuraportti ja toimenpide-ehdotukset

Liite on tallennettu omana tiedostonaan osoitteeseen:

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-257-4>

Liite 2. YritysDigi-hankkeen loppuraportti

Liite on tallennettu omana tiedostonaan osoitteeseen:

<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-262-8>

Liite 3. Digituen toimintamalli

Liite on tallennettu omana tiedostonaan osoitteeseen:

<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-262-8>

Liite 4. Digiohjelman tulokoonti

Liite on tallennettu omana tiedostonaan osoitteeseen:

<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-262-8>

Liite 5. Ohjelman loppuarviointiraportti

Liite on tallennettu omana tiedostonaan osoitteeseen:

<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-262-8>

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
Snellmaninkatu 1 A
PL 28, 00023 VALTIONEUVOSTO
Puhelin 0295 160 01
vm.fi

ISSN 1797-9714 (pdf)
ISBN 978-952-367-262-8 (pdf)

Huhtikuu 2023